

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 212/2011-140

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. októbra 2011 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti T., a. s., B., zastúpenej obchodnou spoločnosťou T., s. r. o., B., v mene ktorej koná advokátka Mgr. A. Č., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 MObdov/22/2008 z 30. novembra 2010 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti T., a. s., na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 1 Listiny základných

práv a slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 MOBdoV/22/2008 z 30. novembra 2010 porušené boli.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 MOBdoV/22/2008 z 30. novembra 2010 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť obchodnej spoločnosti T., a. s., trovy konania v sume 471,28 € (slovom štyristosedemdesiatjeden eur a dvadsaťosem centov) na účet obchodnej spoločnosti T., s. r. o., B., v mene ktorej koná advokátka Mgr. A. Č., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. mája 2011 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti T., a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 MOBdoV/22/2008 z 30. novembra 2010 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“). Podaním doručeným ústavnému súdu 9. mája 2011 sťažovateľka dopĺňujúc svoju sťažnosť z 2. mája 2011 navrhla vysloviť aj porušenie základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) napadnutým rozsudkom.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka bola v postavení žalovanej účastníkom konania vedeného na prvom stupni Krajským súdom v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 29 Cb 1/00. Predmetom konania bola zdržovacia žaloba obchodnej spoločnosti F., B., predtým obchodnej spoločnosti Š., a. s., B. (ďalej len „žalobkyňa v 1. rade“),

opierajúca sa o sùtažné a známkové právo, ďalej návrh na zapltenie náhrady škody v sume 14 122 409,21 € z dôvodu nezapltených licenčných poplatkov za užívanie ochranných znáмок (Š., Š. a M.), tiež návrh na vydanie bezdôvodného obohatenia pozostávajúceho z hodnoty know-how v sume 3 631 547,50 € a zisku, ktorý mal žalovaný získať užívaním know-how v sume 29 671 238,10 €, a napokon aj návrh na primerané zadost'učinenie spočívajúce v uverejnení ospravedlnenia.

Vo veci rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 29 Cb 1/00-1117 z 1. marca 2007 (ďalej aj „prvostupňový rozsudok“) tak, že sťažovateľke uložil povinnosť *„zdržať sa akéhokoľvek, i čiastkového, využívania znalostí alebo skúseností tvoriacich predmet know-how navrhovateľa popísaného v znaleckom posudku č. 8/199 z 12. novembra 1999 vypracovaného súdnym znalcom Ing. I. S. a v znaleckom posudku č. 45/1999 z 29. novembra 1999 vypracovanom súdnou znalkyňou Ing. M. M., týkajúceho sa organizácie, herných plánov a pravidiel číselných lotérií a stávkových hier Š., Š. a M., do 15 dní od právoplatnosti tohto rozsudku“*. Sťažovateľka bola tiež prvostupňovým rozsudkom zaviazaná zaplatiť sumu *„1 003 279 719 Sk do 30 dní od právoplatnosti rozsudku“* a tiež *„úrok z omeškania vo výške 18,80 % p. a. zo sumy 130 389 585,30 Sk za obdobie od 07. 02. 2000 do zapltenia, úrok z omeškania vo výške 18,80 % p. a. zo sumy 141 691 414,70 Sk za obdobie od 07. 02. 2000 do zapltenia, úrok z omeškania vo výške 17,75 % p. a. zo sumy 107 743 566,60 Sk za obdobie od 13. 10. 2002 do zapltenia, úrok z omeškania vo výške 17,75% p. a. zo sumy 172 507 030,80 Sk za obdobie od 13. 10. 2002 do zapltenia, úrok z omeškania vo výške 16,50 % p. a. zo sumy 94 586 893,50 Sk za obdobie od 05. 09. 2003 do zapltenia a úrok z omeškania vo výške 16,50 % p. a. zo sumy 92 731 654,60 Sk za obdobie od 05. 09. 2003 do zapltenia“*. Sťažovateľke bola ďalej uložená povinnosť *«v lehote 30 dní od nadobudnutia právoplatnosti tohto rozsudku na svoje náklady uverejniť dvakrát za sebou s odstupom jedného týždňa platený inzerát v sobotňajších vydaniach denníkov S., Š., P. a N. s nasledovným textom „S. a. s. sa uverejnením tohto inzerátu ospravedľňuje spoločnosti Š., a. s. že bez jej súhlasu používala pri prevádzkovaní číselných lotérií jej ochranné známky Š., Š. a M., čím spoločnosť T., a. s. získala na úkor spoločnosti Š., a. s. neoprávnený majetkový prospech.“*». Vo zvyšku krajský súd žalobu zamietol a

sťažovateľku zaviazal na náhradu trov konania „vo výške 79 526 540,60 Sk do 3 dní od právoplatnosti rozsudku“.

Najvyšší súd ako súd odvolací rozsudkom sp. zn. 3 Obo 141/2007 zo 7. augusta 2008 (ďalej aj „odvolací rozsudok“) prvostupňový rozsudok zohľadňujúc zmenu účastníkov konania potvrdil, a to vo vzťahu k žalobkyni v 1. rade v časti zdržovacieho výroku a primeraného zadost'učinenia a vo vzťahu k obchodnej spoločnosti Š., s. r. o., B. (ďalej len „žalobkyňa v 2. rade“), v časti výroku o peňažnom plnení, ako aj v časti výroku, ktorým súd prvého stupňa návrh zamietol. Podľa sťažovateľky sa v odvolacom konaní najvyšší súd „v zásade stotožnil s právnou a skutkovou argumentáciou“ a „účastníkov konania zaviazal na náhradu trov právneho zastúpenia vo výške stanovenej Odvolacím rozsudkom NS SR“.

Na základe mimoriadneho dovolania podaného generálnym prokurátorom Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) najvyšší súd ako súd dovolací rozsudkom sp. zn. 1 MOBdoV/22/2008 z 30. novembra 2010 zamietol dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu v časti, ktorou bola sťažovateľka zaviazaná zaplatiť sumu 14 122 409,21 € žalobkyni v 2. rade, ktorou sa po zmene účastníkov konania počas konania o mimoriadnom dovolaní stala obchodná spoločnosť L. (v ďalšom texte sa myslí žalobkyňa v 2. rade aj jej právna nástupkyňa, pozn.). V ostatnej časti napadnutý prvostupňový rozsudok a odvolací rozsudok najvyšší súd zrušil a v rozsahu zrušenia vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

V dôvodoch sťažnosti sťažovateľka predovšetkým uviedla: „Najvyšší súd Slovenskej republiky v dôsledku výkladovej a aplikačnej svojvôle porušil... základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd nelogickým, nepresvedčivým a vnútorne protirečivým odôvodnením Napadnutého rozsudku, ktorým neodstránil najmä vnútorné rozpory v časti aplikácie právnych predpisov v rozsudkoch súdov nižších stupňov pri posudzovaní nárokov na náhradu škody z titulu neoprávneného používania ochranných známk, kde ďalej na skutkový stav, ktorý však nemá oporu vo vykonanom dokazovaní aplikoval v niektorých prípadoch (podľa textu

nižšie) nesprávnu právnu normu, pričom často krát aplikáciu tejto právnej normy zrozumiteľne neodôvodnil, alebo odôvodnil spôsobom ktorý prekračuje rámeц príпустnej právnej argumentácie, nevzal do úvahy platné a účinné právne normy známkového práva v spornom období, zároveň sa nevysporiadal so zásadnou a kľúčovou argumentáciou generálneho prokurátora čím Napadnutý rozsudok nesie všetky znaky arbitrárneho a ústavne nesúladného rozhodnutia.“ Sťažovateľka zhodnotila odôvodnenie napadnutého rozsudku ako jednostranné a formalistické.

V nadväzujúcej časti sťažnosti podrobila sťažovateľka odôvodnenie napadnutého rozsudku rozsiahlej kritike dôvodiac, že najvyšší súd nerozlišoval pojmy „označenia“ a „ochranná známka“, nedostatočne zistil skutkový stav, resp. sa dopustil omylov pri jeho posudzovaní, vykonal nesprávne právne posúdenie veci, resp. neaplikoval právne normy v okolnostiach veci relevantné, tiež nevyhodnotil, či napriek neregistácii sťažovateľkou používaných označení mohla byť sťažovateľka oprávnená tieto označenia používať (minimálne v niektorom období, za ktoré mal uplatnený nárok na náhradu škody vzniknúť), a napokon, že pri určení výšky škody pochybil, keď pri jej určení vychádzal zo znaleckých posudkov, ktoré pre zmenu v skutkovom stave použiteľné neboli.

V odôvodnení sťažnosti okrem iného uviedla: *«Dovolací súd najskôr v odôvodnení Napadnutého rozsudku konštatoval, že sa stotožňuje s odôvodnením oboch rozsudkov súdov nižších stupňov po stránke vyhodnotenia skutkového stavu ako i v časti aplikácie právnych predpisov, hoci tieto dva rozsudky sa rozchádzali nielen v posúdení právneho základu pre vznik nároku na náhradu škody (KS BA dôvodil nekalosúťažným konaním Sťažovateľa a odvolací súd len porušením ustanovení známkového práva) ale i v aplikácii právnych predpisov v časti náhrady škody. KS BA vychádzal z koncepcie právneho nástupníctva Sťažovateľa po P., odvolací súd mu priznal práva majiteľa ochranných známk i v období, kedy označenia neboli zapísané do registra ochranných známk. Dovolací súd túto skutočnosť v Napadnutom rozsudku v celom rozsahu ignoroval a hoci ďalej v odôvodnení poukázal, že správnu normu (Obchodný zákonník) na nároky z titulu náhrady škody podľa jeho názoru aplikoval práve KS BA, aplikáciu Obchodného zákonníka odôvodnil na podklade úplne iných skutočností, ktoré sú v lepšom prípade nejasné, inak v príkrom*

rozpore so základmi civilistickej právnej náuky - koncepcie vzniku zodpovednosti za škodu ako záväzkovej či mimozáväzkovej zodpovednosti, pričom aplikácia Obchodného či Občianskeho zákonníka závisí práve na tomto posúdení. ...

V zmysle argumentácie Sťažovateľa dovolací súd aplikoval v niektorých prípadoch nesprávnu právnu normu, pričom často krát aplikáciu tejto právnej normy zrozumiteľne neodôvodnil, alebo odôvodnil spôsobom, ktorý prekračuje rámec prípustnej právnej argumentácie, nevzal do úvahy platné a účinné právne normy známkového práva v žalovanom období, zároveň sa nevysporiadal so zásadnou a kľúčovou argumentáciou generálneho prokurátora, okrem jednoduchého konštatovania, že ju považuje za nedôvodnú s odkazom na argumentáciu súdov nižších stupňov, čím Napadnutý rozsudok nesie všetky znaky arbitrárneho a ústavne nesúladného rozhodnutia s označenými právami podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. ...

Všeobecné sudy sa uspokojili s jednoduchou konštrukciou práv F. a. s. ako „majiteľa“ či „vlastníka“ ochranných známk bez ohľadu na zmysel a účel zákona o ochranných známkach, rozlišovaciu funkciu ochranných známk, formálny zápis ochranných známk zo strany F. a. s. a následný výmaz ochranných známk pre jediný typ služieb pre aké sa tieto označenia v histórii reálne užívali (teda pre číselné lotérie). Odôvodnenie rozhodnutí v časti náhrady škody v období pred zápisom označení do registra ochranných známk je celkom v rozpore so zákonnou konštrukciou inštitútu ochranných známk ako označení zapísaných v osobitnom registri. Túto skutočnosť sa pokúsil v napadnutom rozsudku „napraviť“ dovolací súd doplnením odôvodnenia s poukazom na § 6 Zákona č. 55/1997 Z. z. s odkazom na právo prednosti, ako na právo garantujúce ochranu prihlasovateľovi označenia v rozsahu ochrany, ktorú citovaný zákon poskytuje majiteľovi ochrannej známky. Uvedená argumentácia bez relevantného právneho výkladu resp. analógie pri aplikácii právnych noriem známkového práva v Napadnutom rozsudku s prihliadnutím na stručnú, formálnu a napriek tomu rozchádzajúcu sa argumentáciu súdov nižších stupňov nepredstavuje pre Sťažovateľa také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré by z hľadiska právnej istoty Sťažovateľa ako účastníka konania predstavovalo materiálnu ochranu zákonnosti garantovanú právom na súdnu ochranu.

Toto zmätočné a tendenčné odôvodnenie pritom predstavuje pre Sťažovateľa povinnosť uhradiť z titulu náhrady škody za užívanie „ochranných známk“ c. spoločnosti

L. mimoriadne vysokú sumu a v časti úrokov z omeškania predstavuje „návod“ pre súdy nižších stupňov aký právny predpis aplikovať pri rozhodovaní o zrušenej a vrátenej časti konania, čím sa právna neistota Sťažovateľa premieta do očakávania následného nesúladného rozhodovania prvostupňového súdu na základe záväzných právnych záverov dovolacieho súdu...».

Vo vzťahu k porušeniu základného práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny sťažovateľka v doplnení sťažnosti z 9. mája 2011 poukázala na argumentáciu formulovanú vo svojej predchádzajúcej sťažnosti doručenej ústavnému súdu 21. septembra 2010 vedenej pod sp. zn. III. ÚS 390/2010. Podstatou námietok sťažovateľky v týchto sťažnostiach týkajúcich sa porušenia už označených základných práv bol jej nesúhlas so zmenami v obsadení senátu sudcami najvyššieho súdu rozhodujúcimi v jej veci predsedom najvyššieho súdu (ďalej len „predseda najvyššieho súdu“), ktorý mal 24. septembra 2009 vydať opatrenie č. Spr. 162/2009-20 o zmene rozvrhu práce najvyššieho súdu na rok 2009 a tiež 3. augusta 2010 mal vydať opatrenie č. Spr. 101/2010-13 o zmene rozvrhu práce najvyššieho súdu na rok 2010 (ďalej aj „opatrenia“). V doplnení sťažnosti sťažovateľka poukazuje na judikatúru ústavného súdu uviedla, že *„Z Opatrenia 2009 a 2010 nevyplývajú žiadne okolnosti predvídané Rozvrhom práce v časti IV, článok IV ods. 1 teda okolnosti, ktoré by vylučovali v zmysle ustanovení Občianskeho súdneho poriadku sudcov JUDr. Z. Ď., JUDr. J. Z. či JUDr. P. D. z prejednávania a rozhodovania vo veci Napadnutého rozsudku, resp. ak by aj existovali, k zmene zákonného sudcu by došlo spôsobom predvídaným samotným Rozvrhom práce a to nahradením niektorým z náhradníkov uvedených v Rozvrhu práce pre senát O-V pod poradovým číslom 6-9.*

JUDr. K. P., ktorá na základe Opatrenia 2010 nahradila v senáte JUDr. P. D., pritom nikdy nebola uvedená ako náhradníčka pre senát O-V. Rovnako žiaden z troch menovaných a nahradených sudcov v čase vydania príslušného Opatrenia predsedom NS SR v súlade s § 50 ods. 2 písm. c) a d) Zákona o súdoch resp. v zmysle časti IV, článku IV ods. 1 Rozvrhu práce NS SR na rok 2010 nemal žiadnu krátkodobú, náhlu, či dlhodobú prekážku, ktorá by mu bránila vec prejednať a rozhodnúť.

Neexistenciu okolností predvídaných Rozvrhom práce v časti IV, článku II možno logicky argumentovať na podklade skutočnosti, že Opatrenie 2009 ani 2010 žiadnu z týchto okolností podmieňujúcich a umožňujúcich zmenu v Rozvrhu práce neuvádza...

Zmeny v Rozvrhu práce na rok 2009 a 2010... predseda NS SR vykonal v rozpore s § 50 ods. 2 písm. c), d) e) Zákona o súdoch, bez existencie okolností predvídaných Rozvrhom práce, ktorý na podklade Zákona o súdoch predstavuje právny rámec a garanciu rozhodovania zákonného sudcu (či senátu v zložení zo zákonných sudcov) pre Sťažovateľa ako účastníka konania. Opatrenia 2009 a 2010 predstavujú ústavne nesúladnú zmenu Rozvrhu práce NS SR, ktorá nerešpektuje predvídateľnosť možnosti zmien zákonného senátu. Nahradenie sudcov JUDr. Z. Ď., JUDr. J. Z. či JUDr. P. D. sudcami JUDr. A. P., JUDr. D. L. a JUDr. K. P. je porušením práva Sťažovateľa nebyť odňatý zákonnému sudcovi v zmysle článku 48 ods. 1 Ústavy slovenskej republiky, čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd ako aj práva na prejednanie veci súdom zriadeným zákonom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd...

Účelom práva priznaného podľa čl. 48 ods. 1 ústavy je zabezpečiť občanovi, aby ochranu jeho právam poskytol sudca ako predstaviteľ tej zložky súdnej moci, ktorá má právomoc o veci konať, a aby ochranu práva v rámci súdnej moci poskytol sudca zo súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný. Zákonným sudcom je sudca, ktorý spĺňa zákonom ustanovené predpoklady pre funkciu sudcu, bol pridelený na výkon funkcie k určitému súdu alebo dočasne pridelený na výkon sudcovskej činnosti k určitému súdu a ktorého funkcia nezanikla...

Za zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy zásadne treba považovať toho, kto bol určený na prerokovávanie veci v súlade s rozvrhom práce súdu. Ak však nastanú okolnosti odôvodňujúce presun takto pridelenej veci (resp. agendy) na iného sudcu pre dôvody uvedené v právnom predpise, tak aj sudcov, ktorým boli veci následne pridelené, treba takisto považovať za zákonných sudcov podľa čl. 48 ods. 1 ústavy...

Zmeny rozvrhu práce, ktoré sú vykonané v rozpore so zákonom, ústavne nesúladným spôsobom, nemôžu z hľadiska právnej istoty účastníka konania a jeho ústavou garantovaného práva na zákonného sudcu založiť či ustanoviť iného sudcu, ktorý by mal všetky atribúty zákonného sudcu a právomoc prejednať a rozhodovať vo veci. “.

V treťom doplnení sťažnosti doručenom ústavnému súdu 21. júna 2011 sťažovateľka uviedla dôvody smerujúce voči právnym záverom najvyššieho súdu týkajúce sa otázky priznania peňažného plnenia žalobkyni v 2. rade z bezdôvodného obohatenia za sťažovateľkou privlastnené know-how. Týmito argumentmi sťažovateľka napáda formalisticky a neprimerane zjednodušujúci prístup najvyššieho súdu pri ustálení jednotlivých zložiek (elementov), ktoré mali tvoriť know-how žalobkyne v 1. rade, vyjadruje nesúhlas s nesprávnym právnym posúdením podmienok poskytnutia právnej ochrany know-how a s tým súvisiacej relevantnej právnej otázky povahy duševného vlastníctva ako takého a možnosti aplikácie všeobecnej právnej úpravy vlastníckeho práva obsiahnutej v Občianskom zákonníku na predmety duševného vlastníctva. V tejto súvislosti vyčítala sťažovateľka dovolaciemu súdu rozpor jeho právnych názorov s ustálenými názormi civilistickej právnej vedy.

II.

Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 212/2011-81 z 10. mája 2011 prijal sťažnosť sťažovateľky doručenú 3. mája 2011 a doplnenú 9. mája 2011 na ďalšie konanie a súčasne odložil vykonateľnosť rozsudku krajského súdu č. k. 29 Cb 1/00-1117 z 1. marca 2007 v spojení s rozsudkom najvyššieho súdu č. k. 3 Obo 141/2007-1236 zo 7. augusta 2008 v časti, ktorou bola sťažovateľka zaviazaná zaplatiť právnej nástupkyni žalobkyne v 2. rade sumu 14 122 409,21 €, až do právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej.

Na základe výzvy ústavného súdu sa predseda najvyššieho súdu vyjadril k vecnej stránke prijatej sťažnosti stanoviskom č. KP 4/2011-50 (Nobs 78/2011) z 13. júna 2011, v ktorom okrem iného poukázal na to, že nemožno považovať za porušenie základného práva na súdnu ochranu to, ak všeobecný súd nerozhodne podľa predstáv účastníka konania a jeho návrhu nevyhoví, ak je takéto rozhodnutie súdu v súlade s citovaným právom. Ďalej vo svojom stanovisku predseda najvyššieho súdu uviedol: *«Najvyšší súd je presvedčený, že dovolací súd sa v napadnutom rozsudku náležite zaoberal so všetkými námietkami vznesenými generálnym prokurátorom a preskúmateľným spôsobom sa s nimi vysporiadal, tak, ako na to poukázal predseda senátu v odôvodnení vytykaného rozhodnutia.*

Odôvodnenie rozsudku považujeme za ústavne akceptovateľné, zodpovedajúce ustanoveniu § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O. s. p.“) a tohto sa súd naďalej pridržiava majúc na zreteli, že inštitút odôvodnenia súdneho rozhodnutia je jednou z podstatných záruk výkonu súdnej moci, súčasne, že výklad legislatívneho textu právnej normy a jeho uplatnenie musí byť v súlade s ústavou (čl. 152 ods. 4 ústavy). Odôvodnenie rozsudku poskytuje dostatočný základ pre svoj výrok, čím spĺňa požiadavky vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj čl. 46 ods. 1 ústavy, a teda ho nemožno považovať za svojvoľné, resp. arbitrárne. Tvrdenia sťažovateľa podľa názoru najvyššieho súdu sledujú len dosiahnutie zmeny súdneho konania v časti, v ktorej konanie skončilo nepriaznivým výsledkom pre neho, táto okolnosť však sama osebe nemôže byť právnym základom pre namietnutie porušenia základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivý proces. Výhrady sťažovateľa sa týkajú posudzovania nárokov na náhradu škody z titulu neoprávneného používania ochranných známk, pričom ostatné časti rozsudku ponechal nedotknuté. Je preto otázne, či námietky sťažovateľa nie sú účelové, keď s odôvodnením jednej časti rozsudku vyjadruje svoj nesúhlas, kým ostatné časti, rovnako významné, nenamieta.»

V súvislosti so sťažovateľkou namietaným porušením základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny predsedu najvyššieho súdu odkázal na obsah stanovísk zo 6. decembra 2010 a 22. februára 2011 (správne ide o stanovisko z 2. marca 2011, pozn.) doručených k predchádzajúcim sťažnostiam sťažovateľky, ktorými napádala opatrenia predsedu najvyššieho súdu č. Spr. 162/2009-20 z 24. septembra 2009 o zmene rozvrhu práce najvyššieho súdu na rok 2009 a č. Spr. 101/2010-13 z 3. augusta 2010 o zmene rozvrhu práce najvyššieho súdu na rok 2010. Tieto skoršie sťažnosti boli ústavným súdom prerokované v spoločnom konaní a bolo o nich rozhodnuté nálezom sp. zn. III. ÚS 390/2010 z 13. apríla 2011. V stanovisku zo 6. decembra 2010 najvyšší súd predovšetkým poukázal na predčasnosť sťažovateľkou vznesených námietok, keďže pred rozhodnutím všeobecného súdu „v konkrétnej veci nemožno uvažovať o odňatí sťažovateľa zákonnému sudcovi. Do rozhodnutia súdu totiž môže dôjsť k opakovanej zmene v zložení senátu, napr. v dôsledku vylúčenia sudcu, v dôsledku PN sudcu, v dôsledku odchodu do dôchodku sudcu atď. Napokon môže vzniknúť

situácia, že vo veci rozhodne senát, ktorý bol tvorený pred prijatím namietaného opatrenia.“. V zásade zhodné právne argumenty formuloval predseda najvyššieho súdu aj vo svojom stanovisku č. KP 4/2010-110 z 2. marca 2011.

Vo svojom vyjadrení k sťažnosti z 13. júna 2011 predseda najvyššieho súdu následne poukázal na obsah nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 390/2010-83 z 13. apríla 2011, ktorým bolo vyslovené, že základné právo sťažovateľky nebyť odňatý zákonnému sudcovi zaručené čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny a jej právo na prejednanie veci súdom zriadeným zákonom zaručené čl. 6 ods. 1 dohovoru, v konaní vedenom pred najvyšším súdom pod sp. zn. 1 MObdov/22/2008, už citovanými opatreniami porušené neboli. Podľa predsedu najvyššieho súdu z „*uvedeného vyplýva, že ústavný súd o tejto námietke právoplatne rozhodol, a preto už o nej znovu rozhodovať nemožno (§ 159 ods. 3 O. s. p.)*.

K uvedenej časti sťažnosti najvyšší súd len na okraj dodáva, že súčasťou základného práva na zákonného sudcu je aj zásada pridelovania súdnej agendy a určenia zloženia senátov na základe pravidiel obsiahnutých v rozvrhu práce. Medzi požiadavky kladené na rozvrh práce podľa čl. 48 ods. 1 ústavy patrí tiež predvídateľnosť a transparentnosť obsadenia súdu, resp. senátu vrátane zastupovania vo vzťahu k účastníkom konania. Zo zákonného vymedzenia zákonného sudcu okrem iného vyplýva aj to, že sa zaň považuje každý člen senátu, ktorý bol rozvrhom práce, prípadne jeho dodatkami pridelený do senátu. Obidve namietané opatrenia predsedu najvyššieho súdu boli vydané v súlade s platným rozvrhom práce najvyššieho súdu. K zmene v zložení senátu došlo na základe právnej úpravy regulujúcej organizáciu práce súdu, a preto takýto postup považujeme za zákonný, a teda aj súladný s ústavou.

V nadväznosti na všetky vyššie uvedené skutočnosti najvyšší súd zastáva názor, že medzi napadnutým rozsudkom a namietaným porušením základných práv zaručených ústavou, resp. práv zaručených dohovorom a listinou, neexistuje taká spojitosť, ktorá by umožňovala vysloviť záver o ich porušení.“.

Vzhľadom na uvedené predseda najvyššieho súdu navrhol, aby „*ústavný súd uznesením vyslovil, že základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základné právo nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38*

ods. 1 listiny a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom najvyššieho súdu z 30. novembra 2010, sp. zn. 1 MOdoV 22/2008, porušené nebolo“.

K druhému doplneniu sťažnosti z 20. júna 2011 sa najvyšší súd vyjadril podaním z 3. októbra 2011, v ktorom zotrval na svojich predchádzajúcich vyjadreniach.

Sťažovateľka k vyjadreniu najvyššieho súdu z 13. júna 2011 zaujala stanovisko podaním z 3. augusta 2011, podľa ktorého vydaním opatrení predsedu najvyššieho súdu, ktorými došlo k zmene rozvrhov práce na rok 2009 a 2010, došlo k materiálnym zmenám v senáte dovolacieho súdu, ktorý rozhodoval napadnutým rozsudkom, a preto považuje túto výmenu sudcov za ústavne nesúladnú, a to „*v počte, ktorý tvorí ratio decidendi pri prijímaní rozhodnutia senátu*“. V ostatnej časti sa pridržala argumentov uvedených v sťažnosti.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s obsahom sťažnosti, s vyjadrením predsedu najvyššieho súdu č. KP 4/2011-50 (Nobs 78/2011) z 13. júna 2011 a vyjadrením sťažovateľky z 27. júna 2011 doručeným ústavnému súdu 3. augusta 2011, ako aj s obsahom napadnutého rozhodnutia a predloženého spisu vedeného krajským súdom pod sp. zn. 7 Cbs/1/2011, predtým pod sp. zn. 29 Cb 1/2000, a zberného spisu vedeného najvyšším súdom pod sp. zn. 1 MObdoV/22/2008 dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 152 ods. 4 ústavy výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

K úlohám právneho štátu patrí vytvorenie právnych a faktických garancií uplatňovania a ochrany základných práv a slobôd občanov. Ak je na uplatnenie alebo ochranu základného práva alebo slobody potrebné uskutočniť konanie pred orgánom verejnej moci, úloha štátu spočíva v zabezpečení právnej úpravy takýchto konaní dostupných bez akejkoľvek diskriminácie každému z nositeľov základných práv a slobôd. Koncepcia týchto konaní musí zabezpečovať reálny výkon a ochranu základného práva alebo slobody, a preto ich imanentnou súčasťou sú procesné záruky takehoto uplatňovania a ochrany základných práv a slobôd. Existencia takýchto konaní však nevyčerpáva ústavné požiadavky späté s uplatňovaním základných práv a slobôd. Ústavnosť týchto konaní predpokladá aj to, že orgán verejnej moci, pred ktorým sa takéto konania uskutočňujú, koná zásadne nestranne, nezávisle a s využitím všetkých zákonom vytvorených prostriedkov na dosiahnutie účelu takýchto procesných postupov. Ústavný súd v tomto smere osobitne pripomína objektivitu takehoto postupu orgánu verejnej moci. Len objektívnym postupom sa v rozhodovacom procese vylučuje svojvôľa, ako aj ničím nepodložená možnosť úvahy orgánu verejnej moci bez akýchkoľvek objektívnych limitov, ktoré sú vymedzené zákonnými spôsobmi zisťovania skutkového základu, prijať rozhodnutie (II. ÚS 143/02, III. ÚS 60/04, obdobne aj II. ÚS 9/00, III. ÚS 300/06, III. ÚS 199/08).

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy).

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01).

Z citovanej judikatúry vyplýva, že arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislosti ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (napr. IV. ÚS 115/03). Pritom uvedené nedostatky musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 ústavy.

Okrem toho však arbitrárnosť rozhodnutia všeobecného súdu môže vyplývať aj z ústavne nekonformného výkladu ustanovení právnych predpisov aplikovaných na prerokovaný skutkový prípad. Právomoc ústavného súdu konštatovať porušenie základného práva účastníka konania pred všeobecným súdom na súdnu ochranu je založená v prípade,

ak dospeje k záveru, že napadnuté rozhodnutie všeobecného súdu je v rozpore s požiadavkou ústavne konformného výkladu právnych predpisov.

1. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd poznamenáva, že prípadné porušenie práva na súdnu ochranu podľa siedmeho oddielu druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy) a jemu porovnateľného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 dohovoru je potrebné posudzovať spoločne a niet medzi nimi zásadných odlišností.

Ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane zdôraznil, že nezávislosť rozhodovania všeobecných súdov sa má uskutočňovať v ústavnom a zákonnom procesnoprávnom a hmotnoprávnom rámci. Procesnoprávny rámec predstavujú predovšetkým princípy riadneho a spravodlivého procesu, ako vyplývajú z čl. 46 a nasl. ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého ochrany sa fyzická osoba alebo právnická osoba domáha, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46

ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy). Táto povinnosť všeobecných súdov vzhľadom na ich postavenie ako primárnych ochrancov ústavnosti a vzhľadom na povinnosť Slovenskej republiky rešpektovať medzinárodne záväzky vyplývajúce z medzinárodných zmlúv o ochrane ľudských práv a základných slobôd (pozri napr. III. ÚS 79/02) zahŕňa zároveň požiadavku rešpektovania procesných garancií spravodlivého súdneho konania vyplývajúcich z čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 dohovoru v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“). Otázku, či konanie rešpektovalo princípy uvedené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, posudzuje ESLP so zreteľom na „osobitné okolnosti prípadu“ posudzujúc konanie ako celok.

Jedným z princíпов predstavujúcich súčasť práva na riadny proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru) a vylučujúcich ľubovôľu pri rozhodovaní je aj povinnosť súdu presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutia náležite odôvodniť [§ 132 a § 157 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“); m. m. I. ÚS 243/07], pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo vrátane toho, čo uviedli účastníci. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia (§ 157 ods. 2 OSP) musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej (m. m. III. ÚS 36/2010).

Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že práve tieto súdy majú poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 OSP; obdobne napr. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09).

Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa táto ochrana dostane v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad

a používanie ustanovení príslušných právnych predpisov musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (IV. ÚS 77/02, III. ÚS 63/06, III. ÚS 127/2010) každý má právo na to, aby sa v jeho veci v konaní pred všeobecnými súdmi rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon.

Všeobecný súd musí vykladať a používať ustanovenia na vec sa vzťahujúcich zákonných predpisov v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno toto ani iné základné práva obmedziť spôsobom zasahujúcim do ich podstaty a zmyslu. Z tohto hľadiska musí všeobecný súd pri výklade a aplikácii príslušných právnych predpisov prihliadať na spravodlivú rovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom účastníkov konania (obdobne napr. III. ÚS 271/05, III. ÚS 78/07). Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej) v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu.

Ústavný súd už v rámci svojej rozhodovacej činnosti konštatoval, že nevyhnutnou súčasťou rozhodovacej činnosti súdov zahŕňajúcej aplikáciu abstraktných právnych noriem na konkrétne okolnosti individuálnych prípadov je zisťovanie obsahu a zmyslu právnej normy uplatňovaním jednotlivých metód právneho výkladu. Ide vždy o metodologický postup, v rámci ktorého nemá žiadna z výkladových metód absolútnu prednosť, pričom jednotlivé uplatnené metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a racionálne zdôvodnenému vysvetleniu textu právneho predpisu. Pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov je nepochybne potrebné vychádzať prvotne z ich doslovného znenia. Súd však nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchýliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne

záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, že sa v takýchto prípadoch musí zároveň vyvarovať svojvôle (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii. V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu (umožňujúceho napr. viac verzií interpretácie) alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad *ratione legis* pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom. Viazanosť štátnych orgánov zákonom v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona (III. ÚS 341/07, III. ÚS 72/2010).

Najvyšší súd napadnutým rozsudkom mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora v časti, ktorou bola sťažovateľka zaviazaná zaplatiť žalobkyni v 2. rade sumu 14 122 409,21 € (t. j. 425 451 700 Sk istiny), zamietol a v ostatnej časti rozsudok prvostupňového súdu, ako aj rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Vo svojom odôvodnení najvyšší súd správne konštatoval, že v konaní bolo uplatnených niekoľko návrhov so samostatným skutkovým, ako aj právnym základom (nároky peňažné aj nepeňažné). Žiada sa uviesť, že generálny prokurátor v mimoriadnom dovolaní uviedol spolu jedenásť námietok, ktoré osobitne smerovali voči relevantným právnym záverom súdu prvostupňového aj súdu odvolacieho a svojím obsahom jednotlivo proti všetkým nárokom uplatneným žalobkyňami v konaní.

1.1 K nároku na náhradu škody spôsobenej neoprávneným užívaním ochranných známk

Sťažovateľka uviedla vo svojej sťažnosti v prvom rade argumenty pre vyslovenie porušenia označených základných práv v časti, v ktorej bolo mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora zamietnuté, keďže v sústave všeobecných súdov už nie je možné domáhať sa nápravy jej porušených práv. Je namieste poznamenať, že v dôsledku čiastočného zamietnutia mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora došlo aj k zániku

účinkov odkladu vykonateľnosti nároku priznaného rozsudkami súdov nižších stupňov, a to v časti náhrady škody spôsobenej neoprávneným užívaním ochranných známk Š., Š. a M.. Dôvody, pre ktoré sťažovateľka napadla rozsudok dovolacieho súdu sťažnosťou podľa čl. 127 ústavy, sa dotýkajú tak skutkovej, ako aj právnej stránky veci.

Najvyšší súd k argumentom generálneho prokurátora, ktorý namietal nesprávne posúdenie zásahu sťažovateľky do práv žalobkýň k ochranným známkam, na základe čoho bolo priznané žalobkyni v 2. rade peňažné plnenie v sume 14 122 409,21 € z titulu náhrady škody spôsobenej neoprávneným užívaním ochranných známk, v napadnutom rozsudku uviedol:

«Dovolací súd v tejto časti považuje rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvého stupňa, za náležité odôvodnený, pričom toto odôvodnenie vychádza z náležité zisteného skutkového stavu, na ktorý boli správne aplikované príslušné právne predpisy. Súd nižšieho stupňa správne rozhodli pokiaľ ide o základ nároku na náhradu škody, ako aj pokiaľ ide o výšku škody, ktorá bola preukázaná znaleckými posudkami...»

Dovolaateľ k tejto časti napadnutých rozsudkov svoje námietky uviedol predovšetkým v bode osem argumentujúc, že súdy tento nárok nesprávne právne posúdili. Tieto námietky generálneho prokurátora nie sú dôvodné.

Žalobou bol uplatnený nárok na náhradu škody za neoprávnené užívanie uvedených ochranných známk žalovaným za obdobie od 1. januára 1996 do 30. septembra 2002, keď žalovaný tieto ochranné známky prestal používať. Žalobca zaslal prihlášky ochranných známk dňa 3. mája 1994. Teda pôvodný žalobca (Š. a. s.) bol vlastníkom týchto ochranných známk, s právom prednosti od 3. mája 1994. V registri Úradu priemyselného vlastníctva SR boli zapísané po čiastočnom výmaze, pre činnosti „organizovanie lotérií a stávkových hier“ s výnimkou číselných lotérií. Tieto služby sú podobné službe „organizovanie číselných lotérií“. Je nepochybné, že žalovaný uvedené ochranné známky používal bez súhlasu žalobcu (resp. jeho právneho predchodcu). Tým, je daný základ na náhradu škody, keďže zo strany žalovaného došlo k porušeniu ust. § 25 ods. 1 zák. č. 55/1997 Z. z. o ochranných známkach. Z tohto dôvodu je žalovaný povinný uhradiť žalobcovi škodu podľa ust. § 53 ObchZ v spojení s § 26 ods. 3 zák. č. 55/1997 Z. z. Námietka dovolaťa, že súdy mali nároky na náhradu škody posudzovať diferencovane,

teda inak za obdobie od 1. januára 1996 po zápise ochranných známok do registra v priebehu rokov 1997 a 1998, a inak po ich zápise, je právne bezpredmetné. Totiž z príslušných rozhodnutí Úradu priemyselného vlastníctva, nepochybné vyplýva, že všetky sporné ochranné známky boli do registra zapísané s právom prednosti od 3. mája 1993, a teda od tohto dňa sa na ne vzťahuje právna ochrana (§ 6 zák. 5. 55/1997 Z. z.).

Na tejto zodpovednosti žalovaného nič nemení ani skutočnosť, že v roku 2004 došlo k čiastočnému výmazu predmetných ochranných známok. S touto právnou otázkou sa súdy v odôvodnení napadnutých rozsudkov náležite vypořádali, s ktorou argumentáciou dovolací súd sa stotožňuje. Námietky dovolateľa týkajúce sa tejto otázky dovolací súd nepovažuje za dôvodné. Je síce pravdivé jeho tvrdenie, že súdy v odôvodnení výslovne neodkazujú na ust. § 3a ods. 2 zák. č. 55/1997 Z. z. účinného od 1. januára 2002, avšak táto novela na zodpovednosti žalovaného za škodu vzniknutú žalobcovi nič nemení. Podľa obsahu spisu, novelizované ustanovenie § 3a ods. 2 zák. č. 55/1997 Z. z. tento nárok žalobcu nespochybňuje. Totiž v odôvodnení napadnutých rozhodnutí súdy správne poukazujú nato, že aj po čiastočnom výmaze ochranných známok (organizovanie číselných lotérií, v ktorej oblasti žalobca nebol oprávnený podnikat'), žalobca aj naďalej zostal vlastníkom týchto ochranných známok pre služby organizovanie lotérií a stávkových hier s výnimkou číselných lotérií a doplnkových hier k číselným lotériám, na čo inak správne poukazuje aj dovolateľ, ktoré služby sú nepochybné podobné (§ 25 ods. 1 zák. č. 55/1997 Z. z.) číselným lotériám, keďže obe tieto činnosti sú v zásade založené na rovnakých princípoch, ako sú náhodilosť, nepredvídateľnosť, nevypočítateľnosť atď.

Na základe uvedených záverov aj dovolací súd dospel k záveru, že žalovaný slovné ochranné známky Š., Š. a M. používal neoprávnene, a to počas celého žalovaného obdobia, napokon žalovaný sám z vlastnej vôle tieto ochranné označenia prestal používať. Teda aj dovolací súd základ uplatneného nároku na náhradu škody považuje za nespochybniteľný.

V dôsledku neoprávneného užívania, žalovaný je povinný nahradiť žalobcovi vzniknutú škodu. Súdy pri určení výšky škody vychádzali z toho, čo by žalobca získal, ak by so žalovaným alebo inou osobou uzavrel licenčnú zmluvu podľa § 508 a nasl. ObchZ, a tak by získal primeraný licenčný poplatok. Táto výška bola vyčíslená znaleckými posudkami vypracovanými súdnou znalkyňou Ing. G. Z. č. 1/2003 (č. 1. 425 - 431) a Ing. M. M. č. 11/2003 (č. 1. 432 - 438), obe z odboru priemyselné vlastníctvo. Dovolateľ závery tohto

posudku spochybňuje, namietajúc, že použitá metóda výpočet - licenčná analógia, je nesprávna, a to v dôsledku čiastočného výmazu predmetných ochranných znáмок dňom 24. septembra 2004. Dovolací súd s touto námietkou sa nestotožňuje, pretože zostávajúci zápis ochranných znáмок, ako je to konštatované vyššie je podobný organizovaniu číselných lotérií. Teda uvedené znalecké posudky sú použiteľné a akceptovateľné aj po dni 24. septembra 2004, keď došlo k čiastočnému výmazu uvedených ochranných znáмок, preto z tohto hľadiska nejde o novú skutkovú situáciu. Pokiaľ ide o právne posúdenie, dovolací súd sa stotožňuje s právnym názorom súdu prvého stupňa, že zodpovednosť žalovaného za protiprávne konanie, t. j. jeho zodpovednosť za škodu vzniknutú žalobcovi, je potrebné posúdiť podľa Obchodného zákonníka. Totiž pri výpočte výšky náhrady škody sa tiež vychádzalo z ustanovení Obchodného zákonníka, a to § 508 až 515.

Z obsahu spisu ďalej nepochybne vyplýva, že medzi žalobcom a žalovaným bola uzavretá celá séria zmlúv, v ktorých sa upravovali ich obchodnoprávne vzťahy podľa ustanovení Obchodného zákonníka. Ide napr. o zmluvu o zabezpečení spracovania dát a ostatných technických úkonov spojených s prevádzkovaním číselných lotérií a stávkových hier z 27. augusta 1993 uzatvorenú podľa § 262 a § 269 Obchodného zákonníka, obdobná zmluva z 21. januára 1994, zmluva o zabezpečení informácií tipujúcim a propagácii číselných lotérií a stávkových hier z 3. februára 1994 uzatvorená podľa tých istých ustanovení Obchodného zákonníka, zmluva o obstaraní stávkovej služby z 2. februára 1995 uzatvorená podľa § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka, zmluva o zabezpečení servisu technického systému O. z 28. decembra 1995 a mnohé ďalšie. V týchto zmluvách sa uvádzajú aj označenie Š., Š. a M. To nasvedčuje tomu, že vôľou zmluvných strán bolo, aby ich obchodnoprávne vzťahy boli posudzované podľa ustanovení Obchodného zákonníka. Dôsledkom tohto právneho stavu je potom aj to, že ustanovenia Obchodného zákonníka je potrebné aplikovať aj na vzťahy vyplývajúce z protiprávneho konania žalovaného, teda aj na vzťahy, keď protiprávnym konaním žalovaného bola žalobcovi spôsobená škoda.

Úvahy dovolateľa o tom, aká by bola skutková a právna situácia, keby žalovaný tieto ochranné známky nepoužíval za daného stavu, je bezpredmetná. Pre právne posúdenie veci je rozhodujúci skutkový stav zistený súdmi. A tento skutkový stav je taký, že žalovaný uvedené ochranné známky v rozhodnom období používal, a to bez súhlasu ich majiteľa (žalobcu), a teda používal ich v rozpore so zákonom.

Na základe uvedených záverov dovolací súd dospel k záveru, že napadnuté rozsudky v časti, ktorou bol žalovaný zaviazaný zaplatiť žalobcovi v druhom rade sumu 14 122 409,21 eur (425 451 700,- Sk istiny) z titulu, že žalovaný neoprávnene v období, ktoré je predmetom konania, používal ochranné známky, ktorých vlastníkom bol žalobca, je vecne správny, a preto dovolací súd v tejto časti mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora zamietol (§ 243i ods. 2 v spojení s § 243b ods. 1 O. s. p.).»

Sťažovateľka proti tejto časti dovolacieho rozsudku uviedla viacero námietok. V prvom rade tvrdí, že všeobecné súdy vo všetkých stupňoch dôsledne nerozlišovali medzi pojmami označenie a ochranná známka, ktoré sú v texte ich rozhodnutí používané ako synonymá, a tiež, že sa všeobecné súdy pri prerokovaní vecí v jednotlivých stupňoch „rozchádzajú nielen v skutkových zisteniach, ale najmä v odôvodnení právneho základu“. Napriek tomu napadnutým rozsudkom dovolací súd potvrdil správnosť rozhodnutia odvolacieho aj prvostupňového súdu.

Nadväzne na to sťažovateľka namieta aj dôvod priznania peňažného nároku, podľa ktorého žalobkyňa v 1. rade podaním prihlášky ochrannej známky Úradu priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky (ďalej len „úrad“) nadobudla zvýšenú právnu ochranu. Poukázala na znenie § 12 ods. 2 zákona č. 55/1997 Z. z. o ochranných známkach v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochranných známkach“), podľa ktorého práva na ochrannú známku nadobudne a majiteľom ochrannej známky sa stane prihlasovateľ zápisom označenia do registra, o čom vydá úrad majiteľovi ochrannej známky osvedčenie, na základe čoho sťažovateľka uzavrela, že majiteľom žalovaných ochranných známk sa žalobkyňa v 1. rade mohla stať až vo februári 1997 (M.), resp. v marci 1998 (Š., Š.). V tejto súvislosti sťažovateľka namieta závery najvyššieho súdu o tom, že argumentácia generálneho prokurátora týkajúca sa tejto otázky je „právne bezpredmetná“, a označuje ju za rozpornú s konštrukciou inštitútu ochranných známk, ako aj logickým a jazykovým výkladom zákona o ochranných známkach. Na podporu svojej argumentácie sťažovateľka vzhľadom na obdobný charakter právnej úpravy poukázala aj na judikatúru Úradu priemyselného vlastníctví Českej republiky a stotožnila sa s argumentáciou generálneho

prokurátora, že neregistrované označenie požíva ochranu iba v zmysle ustanovení Obchodného zákonníka týkajúcich sa nekalej súťaže.

Sťažovateľka taktiež tvrdí, že odôvodnenie napadnutého rozsudku je rozporné, keďže v časti týkajúcej sa právneho základu vzniku nároku na náhradu škody na s. 172 sa v rozsudku uvádza, že žalovaný „je povinný uhradiť žalobcovi škodu podľa ust. § 53 ObchZ v spojení s § 26 ods. 3 zák. č. 55/1997 Z. z.“, čím dovolací súd opiera priznané peňažné plnenie o ustanovenie upravujúce právne prostriedky ochrany proti nekalej súťaži, hoci v inej časti odôvodnenia napadnutého rozsudku, konkrétne v odôvodnení k šiestej námietke generálneho prokurátora najvyšší súd uzatvára, že sudy nižších stupňov nedostatočne zistili skutkový stav týkajúci sa toho, či konanie sťažovateľky vlastne možno považovať za nekalosúťažné.

Sťažovateľka v podanej sťažnosti tvrdí, že žalované označenia mali reálnu rozlišovaciu funkciu iba vo vzťahu k nej, keďže ich žalobkyňa v 1. rade nepoužívala v spojitosti s vlastnými službami. Uviedla, že na tento argument sťažovateľky bola daná stručná odpoveď len prvostupňovým súdom, a síce že „*neobstojí argumentácia odporcu, podľa ktorej získal prioritu pri užívaní označení zhodných s ochrannými známkami navrhovateľa z dôvodu, že odporca tieto označenia použil prvý, nakoľko v tejto otázke treba prihliadať i na navrhovateľove práva na užívanie týchto označení ako právneho nástupcu P.*“. Sťažovateľka pritom poukázala na osobitnú právnu úpravu konkurencie práv používateľa nezapísaného označenia a majiteľa ochrannej známky ustanovenú v § 28 ods. 2 písm. c) zákona o ochranných známkach.

Jednou zo zásadných námietok proti dôvodom dovolacieho rozsudku je podľa sťažovateľky nesprávne právne posúdenie nároku na náhradu škody podľa ustanovení Obchodného zákonníka. Dovolací súd podľa sťažovateľky nesprávne vychádzal z toho, že „*vôľou zmluvných strán bolo, aby ich obchodnoprávne vzťahy boli posudzované podľa ustanovení Obchodného zákonníka*“, dôsledkom čoho malo byť aj to, že ustanovenia Obchodného zákonníka bolo potrebné aplikovať aj na vzťahy vyplývajúce z protiprávneho konania sťažovateľky. Sťažovateľka argumentuje, že na túto mimozávazkovú zodpovednosť

je potrebné aplikovať ustanovenia Občianskeho zákonníka poukazujúc na špeciálne ustanovenie § 442a Občianskeho zákonníka. V spojitosti s tým namietala aj nepoužitie ustanovenia § 450 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého súd môže náhradu škody primerane znížiť.

V závere svojej argumentácie proti dovolaciemu rozsudku sťažovateľka poukázala na odôvodnenie mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora, že výška licenčného poplatku „za priemyselnoprávne nechránené riešenia môže dosahovať 35 % až 70 % licenčného poplatku, ktorý je v danej oblasti podnikania obvyklý u registrovaných ochranných známk“. Zákon o ochranných známkach totiž podľa sťažovateľky jednoznačne rozlišuje medzi licenčnou zmluvou na označenia a na ochranné známky. Sťažovateľka uvádza, že najvyšší súd v dovolacom konaní rovnako ako v odvolacom konaní a krajský súd v prvostupňovom konaní nesprávne vychádzali pri určení výšky škody zo znaleckých posudkov vypracovaných v roku 2003, keďže tieto nezohľadňovali neskorší čiastočný výmaz predmetných ochranných známk pre organizovanie číselných lotérií a neprihliadali ani na to, že žalobkyňa v 1. rade nebola oprávnená poskytnúť sťažovateľke právo používať svoju registrovú ochrannú známku pre číselné lotérie. Dôsledkom toho majú byť znalecké posudky, z ktorých súdy vychádzali nepoužiteľné pre stanovenie výšky náhrady škody. Napokon sťažovateľka kritizuje aj formalistický prístup všeobecných súdov vrátane dovolacieho súdu v napadnutom rozsudku pri vyhodnotení služieb poskytovaných sťažovateľkou ako podobných službám, pre aké boli zapísané ochranné známky v prospech žalobkyne v 1. rade.

Pokiaľ ide o skutkovú stránku veci, sťažovateľka namieta, že krajský súd bez „akéhokoľvek relevantného dôkazu“ konštatoval, že právny predchodca žalobkyne v 1. rade (P.) bol majiteľom ochranných známk predtým, než práva na užívanie týchto označení nadobudla z titulu právneho nástupníctva žalobkyňa v 1. rade. Sťažovateľka pritom poukázala aj na to, že v konaní namietala nepreukázanie právneho nástupníctva žalobkyne v 1. rade k týmto označeniam (ochranným známkam). V konaní neboli podľa jej zistení predložené ani žiadne dohody, ktoré by boli ku dňu podpisu rozhodnutia zriadovateľa(-ov) z 8. decembra 1992 jeho nedeliteľnou súčasťou a preukazovali by vysporiadanie práv k

označeniam Š., Š. a M.. Všeobecné súdy odvodzovali práva žalobkyne v 1. rade z dohody z 21. apríla 1993, avšak sťažovateľka tvrdí, že uvedenú dohodu vypracoval S. po zániku a výmaze P. a že nástupníckym spoločnostiam (vrátane žalobkyne v 1. rade) bola táto dohoda len doručovaná. Vzhľadom na to uvedená dohoda nemôže byť sama osebe právnym titulom nadobudnutia práv k predmetom duševného vlastníctva. Sťažovateľka s poukazom na znenie § 16 zákona č. 174/1988 Zb. o ochranných známkach účinného v čase sporného prevodu práv k ochrannej známke (ďalej len „skorší zákon o ochranných známkach“) uviedla, že na uzavretie zmluvy o prevode práva k ochrannej známke bol potrebný súhlas Úradu pre vynálezy a objavy, pričom takýto prevod práva k ochrannej známke mohol nadobudnúť účinnosť až odo dňa zápisu do registra. Podľa názoru sťažovateľky sa žalobkyňa v 1. rade *„nikdy nestala majiteľom ochrannej známky Š. z titulu právneho nástupníctva po P. ani z titulu prevodu tejto ochrannej známky“*.

Všeobecné súdy podľa sťažovateľky vôbec nevyhodnotili niektoré ňou predložené dôkazy, predovšetkým odborné stanovisko prof. JUDr. P. H., v časti týkajúcej sa ochranných známk, a súčasne poukázala aj na niektoré rozhodnutia českých súdov v obdobných právnych veciach. Sťažovateľka tvrdí, že podanie prihlášky zo strany žalobkyne v 1. rade bolo v máji 1994 iba formálne a špekulatívne, pretože žalobkyňa v 1. rade nikdy nemala v úmysle tieto reálne používať na označenie vlastných tovarov a služieb. Keďže označenia (Š., Š. a M.) boli podľa sťažovateľky vždy vnímané verejnosťou len v spojení s číselnými lotériami, ktoré boli prevádzkované iba sťažovateľkou, pričom sa nikdy nepoužívali pre iné lotérie či stávkové hry, akákoľvek rozlišovacia funkcia týchto ochranných známk registrovaných v prospech žalobkyne v 1. rade pre služby organizovanie lotérií a stávkových hier s výnimkou číselných lotérií je *„de facto ničotná a formálna“*.

Ústavný súd považuje väčšinu z opísaných námietok sťažovateľky za relevantné a dôvodné. Z obsahu odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho súdu vyplýva, že najvyšší súd v predloženej veci skutočne nerozlišoval medzi pojmi označenie a ochranná známka, pričom žalobkyňou v 1. rade prihláseným označeniam v období do zápisu týchto označení do registra ochranných známk priznal rovnakú „kvalitu“, a tým aj rovnakú

právnú ochranu, ako by išlo o ochranné známky. Zo znenia odôvodnenia napadnutého rozsudku totiž jasne vyplýva, že pri výklade zákona o ochranných známkach dovolací súd neprihliadal na obsah § 12 ods. 2 zákona o ochranných známkach o zápise označení do registra ochranných známk a jeho konštitutívnych účinkoch, v dôsledku čoho si s poukazom na § 6 zákona o ochranných známkach túto právnú otázku nesprávne vyložil. Následkom toho dospel k nesprávnemu právnemu záveru, že námietka dovolateľa o potrebe diferencovaného posúdenia nároku na náhradu škody za obdobie do zápisu označení do registra ochranných známk a za obdobie po tomto zápise je právne bezpredmetná. Inými slovami, pokiaľ dovolací súd zo znenia § 6 zákona o ochranných známkach zakotvujúceho právo prednosti, ktoré vzniká prihlasovateľovi označenia pred každým, kto podá neskôr prihlášku obsahujúcu zhodné alebo zameniteľné označenie pre rovnaké alebo podobné služby bez súvislosti s ostatnými ustanoveniami zákona, odvodil záver o zhodnej právnej ochrane prihlásených označení s neskoršie registrovanými ochrannými známkami, dopustil sa výkladovej svojvôle pri aplikácii právnych noriem relevantných na daný prípad. Navyše, správnosť najvyšším súdom použitého výkladu zákona o ochranných známkach, ktorým mimoriadne extenzívnym spôsobom prekročil doslovné znenie § 6 tohto zákona, dovolací súd presvedčivo neodôvodnil odkazom na ustálenú judikatúru všeobecných súdov ani na názory právnych vedcov zaoberajúcich sa právami duševného (priemyselného) vlastníctva.

Obdobne ako v prípade ustanovenia § 12 ods. 2 zákona o ochranných známkach najvyšší súd neprihliadal ani na znenie a prípadnú aplikovateľnosť ustanovenia § 28 ods. 2 písm. c) zákona o ochranných známkach v znení účinnom po 1. januári 2002 a neposúdil, či sťažovateľka v období účinnosti tejto právnej normy mohla používať svoje nezapísané označenie zhodné so zapísanou ochrannou známkou, čo by malo priamy vplyv na posúdenie vzniku zodpovednosti sťažovateľky za škodu v dobe účinnosti tejto právnej normy.

Ústavný súd poukazuje aj na rozpornosť právnej argumentácie najvyššieho súdu týkajúcej sa zamietnutej časti dovolania s argumentáciou týkajúcou sa zrušenej časti rozsudkov odvolacieho aj prvostupňového súdu, pokiaľ ide o otázku, či sa sťažovateľka dopustila nekalosúťažného konania. V tejto časti vzťahujúcej sa na posúdenie právneho

základu nároku na náhradu škody je teda odôvodnenie napadnutého rozsudku protirečivé a nemožno naň prihliadať.

Podľa ústavného súdu ani právny záver dovolacieho súdu, že zodpovednosť sťažovateľky za škodu vzniknutú neoprávneným používaním ochranných známk je potrebné posúdiť podľa ustanovení Obchodného zákonníka, nie je presvedčivo odôvodnený, a preto je z ústavného hľadiska neudržateľný. Najvyšší súd totiž neopísal, podľa ktorých zákonných ustanovení Obchodného zákonníka zistil u sťažovateľky splnenie predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu, a poukázal iba na ustanovenia týkajúce sa licenčnej zmluvy na predmety priemyselného vlastníctva ako pomenovaného zmluvného typu (§ 508 až § 515), aj to iba s poznámkou, že z týchto ustanovení je potrebné vychádzať pri výpočte výšky náhrady škody. Za postačujúce pre naplnenie ústavnej požiadavky náležitého odôvodnenia súdnych rozhodnutí nemožno považovať ani stotožnenie sa s právnym názorom súdu prvého stupňa, ktorý vo svojom odôvodnení vychádzal pri priznaní nároku na náhradu škody z ustanovení § 53 Obchodného zákonníka v spojení s § 26 ods. 3 zákona o ochranných známkach, a to predovšetkým z dôvodu už opísanej rozpornosti aplikácie § 53 Obchodného zákonníka, ktorý upravuje právne prostriedky ochrany proti nekalej súťaži. V tejto súvislosti síce najvyšší súd doplnil právne posúdenie uplatneného nároku na náhradu škody o odsek, podľa ktorého *„vôľou zmluvných strán bolo, aby ich obchodnoprávne vzťahy boli posudzované podľa ustanovení Obchodného zákonníka“*, z čoho odvodil, že *„ustanovenia Obchodného zákonníka je potrebné aplikovať aj na vzťahy vyplývajúce z protiprávneho konania“* sťažovateľky, avšak ktoré konkrétne ustanovenia Obchodného zákonníka majú byť v danom prípade aplikovateľné, najvyšší súd ani neuviedol. Vzhľadom na tieto pochybenia nie je ústavnému súdu zrejmé, akými úvahami sa dovolací súd riadil pri vyvodení práva žalobkyne v 1. rade na náhradu škody, najmä ktoré predpoklady vzniku zodpovednosti za škodu a akým spôsobom mali byť konaním sťažovateľky naplnené.

S prihliadnutím na uvedené sa žiada poznamenať, že právne zdôvodnenie práva na náhradu škody formulované najvyšším súdom v odvolacom konaní spĺňa základné kritéria ustálené pre odôvodnenie súdnych rozhodnutí, keďže presne uvádza dôvody aplikácie ustanovení Občianskeho zákonníka na uplatnený nárok na náhradu škody, použité

ustanovenia cituje a následne zistený skutkový stav aj právne posudzuje. Najvyšší súd v dovolacom konaní k nároku na náhradu škody za neoprávnené používanie ochranných známk sťažovateľkou najskôr zhodnotil rozsudky odvolacieho súdu aj prvostupňového súdu za správne a náležite odôvodnené, hoci právne posúdenie uplatneného nároku realizovali oba súdy rozdielne (prvostupňový súd odkazujúc na ustanovenie § 53 Obchodného zákonníka a odvolací súd aplikujúc najmä ustanovenie § 420 Občianskeho zákonníka), avšak v nadväzujúcej časti svojho odôvodnenia sa dovolací súd iba stotožnil s právnym názorom súdu prvého stupňa vyvodzujúceho nárok na náhradu škody len o ustanovenia Obchodného zákonníka. Najvyšší súd sa v napadnutom rozsudku vôbec nevysporiadal s tým, že § 26 ods. 4 zákona o ochranných známkach zakotvujúci právo na náhradu škody odkazuje v prípade zásahu do práv z ochrannej známky na ustanovenia Občianskeho zákonníka, ktorý obsahuje všeobecnú právnu úpravu zodpovednosti za škodu. Uvedené svedčí o nekonzistentnosti právnych úvah dovolacieho súdu pri posudzovaní prípadu sťažovateľky, na základe čoho ústavný súd považuje odôvodnenie napadnutého rozsudku najvyššieho súdu za arbitrárne, a tak ústavne neospravedliteľné, súčasne považujúc za dôvodnú aj argumentáciu sťažovateľky voči dovolacím súdom realizovanému právnemu posúdeniu vzniku zodpovednosti za škodu.

Je zrejmé, že v dôsledku ústavne neudržateľných právnych úvah dovolacieho súdu opísaných vyššie, sa už najvyšší súd nezaoberal relevantnými námietkami generálneho prokurátora o rozdielnej výške licenčného poplatku za priemyselnoprávne nechránené označenia v období do ich registrácie ako ochranných známk a vzhľadom na posúdenie poskytovaných služieb sťažovateľky ako služieb podobných službám, pre ktoré boli ochranné známky registrované, sa nezaoberal ani jeho námietkami o nepoužiteľnosti znaleckých posudkov, z ktorých všeobecné súdy ustálili výšku peňažného plnenia, na ktorého zaplatenie sťažovateľku všeobecné súdy zaviazali. Tieto námietky generálneho prokurátora však považuje ústavný súd v danej veci za relevantné a konštatuje, že v dovolacom konaní na ne nebola zo strany najvyššieho súdu podaná adekvátna odpoveď. Najvyšší súd v napadnutom rozsudku síce zhodnotil námietku generálneho prokurátora týkajúcu sa zavedenia legálnej definície pojmu „podobná služba“ v ustanovení § 3a zákona o ochranných známkach ako takú, ktorá na posúdení zodpovednosti za škodu nič nemení,

avšak v odôvodnení sa ani nepokúsil toto dotknuté ustanovenie vyložiť, a preto nemožno identifikovať myšlienkový postup, podľa ktorého najvyšší súd dospel k záveru, že spomenuté ustanovenie zákona o ochranných známkach nárok žalobkyne v 1. rade nespochybňuje. Aj v tejto časti je teda odôvodnenie napadnutého rozsudku nepresvedčivé.

Z postavenia ústavného súdu v systéme súdnej moci vyplýva, že nie je oprávnený a ani povinný preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo zisteného skutkového stavu všeobecný súd vyvodil, ale jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie právnych predpisov s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Pokiaľ teda ide námietky sťažovateľky o omyloch všeobecných súdov pri vyhodnocovaní skutkového stavu (najmä vyvedení právneho nástupníctva žalobkyne v 1. rade, čo sa týka nehmotných práv, ktoré boli predmetom súdneho sporu z dohody z 21. apríla 1993), ako aj o riadnom nevyhodnotení dôkazov predložených sťažovateľkou (napr. odborného stanoviska prof. JUDr. P. H.), ústavný súd vzhľadom na už formulované závery odôvodňujúce vyslovenie porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru len poznamenáva, že tieto argumenty sťažovateľky po nahliadnutí do zapožičaných súdnych spisov signalizujú, že všeobecné súdy nedostatočne zistili skutkový stav veci, resp. že v konaní starostlivo neprihliadli na všetko, čo vyšlo najavo. Uvedené je v rozpore s § 132 OSP a v konečnom dôsledku mohlo viesť aj k nesprávnemu právnemu hodnoteniu predpokladov vzniku zodpovednosti sťažovateľky na škodu, ako aj podmienok priznania jej náhrady v rozsahu, v ktorom bola žalobkyňa v 1. rade priznaná.

1.2 K nároku na bezdôvodné obohatenie z dôvodu neoprávneného používania know-how

V doplnení sťažnosti doručenej ústavnému súdu 21. júna 2011 sťažovateľka rozšírila svoju argumentáciu proti napadnutému rozsudku aj v časti, v ktorej najvyšší súd síce zrušil rozsudok odvolacieho súdu aj súdu prvého stupňa a vec vrátil na ďalšie konanie, avšak

v súvislosti s hodnotením niektorých dovolacích námietok vznesených generálnym prokurátorom vyslovil vo veci právne názory záväzné pre súdy nižších stupňov v ďalšom konaní. Jej námietky sa vzťahujú predovšetkým na tie časti napadnutého rozsudku, v ktorých boli argumenty generálneho prokurátora vyhodnotené ako nedôvodné.

Najvyšší súd v tej časti odôvodnenia, ktorej sa dotýkajú sťažovateľkine námietky týkajúce sa žalobkyňou v 1. rade uplatneného nároku na bezdôvodné obohatenie z titulu používania know-how, uviedol:

«V prvej námietke dovolateľ namieta nesprávne právne posúdenie určitosti vymedzenia predmetu sporu. Jadrom tejto námietky je to, že zo strany žalobcu ani zo strany súdov nebolo dostatočne určite vymedzené, ktoré konkrétne poznatky a skúsenosti žalobcu (predstavujúce know-how) sú predmetom sporu. S takto formulovanou námietkou dovolací súd sa nestotožňuje. Konkrétne poznatky predstavujúce know-how sú opakovane uvádzané žalobcom, počnúc od žaloby až po takmer všetky jeho ďalšie podania včítane vyjadrenia k mimoriadnemu dovolaniu. Týmito konkrétnymi poznatkami sa zaoberajú aj jednotlivé znalecké posudky, pričom v tomto smere aj v mimoriadnom dovolaní sa poukazuje na znalecký posudok Ing. I. S., znalecký posudok Ing. M. M., čiže dovolateľ si čiastočne protirečí.

Z obsahu odôvodnenia napadnutých rozhodnutí bez akýchkoľvek pochybnosti vyplýva, že súdy tejto otázke venovali osobitnú pozornosť a v podstate do detailov sa s ňou vypořádali. Dovolací súd poukazuje napr. na časť odôvodnenia uvedeného v rozsudku súdu prvého stupňa (str. 24, 25), kde jednotlivé činnosti predstavujúce know-how sú chronologicky uvedené za odrážkami, pričom týchto položiek je šesťnásť. Na túto špecifikáciu poukazuje v odôvodnení svojho rozhodnutia aj odvolací súd na str. 69. Dovolateľ tieto činnosti nepovažuje za dostatočne individualizované a určité, pričom ich rozdelil do štyroch kategórií. Takéto kategórie z hľadiska vymedzenia obsahu know-how vo všeobecnosti, a vymedzení jeho obsahu v konkrétnom prípade, nie je právne významné.

Dovolací súd sa stotožňuje s právnym vymedzením pojmu know-how v znení, ako ho stručne v odôvodnení definovali súdy v napadnutých rozhodnutiach, súhlasí aj s právnym rozborom tejto otázky, ako je to uvedené vo vyjadrení žalobcu k mimoriadnemu dovolaniu.

V tomto smere dovolací súd tiež vychádza z toho, že know-how tvorí súbor osobitných znalostí a skúseností, v danom prípade znalostí a skúseností umožňujúcich organizáciu a prevádzkovanie číselných lotérií a stávkových hier Š., Š. a M. Ide o poznatky, ktoré v určitom rozsahu môžu byť utajené pred tretími osobami. Pre podrobnejšie vymedzenie tohto pojmu dovolací súd k tejto časti odôvodnenia napadnutých rozsudkov ešte uvádza:

Know-how tvorí jeden z predmetov duševného vlastníctva, ktoré nie je chránené osobitným právnym predpisom. Pritom žiadny právny predpis pojem know-how ani pojem duševné vlastníctvo nevymedzuje. Na druhej strane väčšinu predmetov duševného vlastníctva osobitné zákony definujú (autorské diela, vynálezy, patenty, ochranné známky).

V teórii, v legislatíve, judikatúre sa pojem know-how používa bez prekladu, tak ako aj množstvo iných cudzích slov. Z toho je zrejmé, že vo všeobecnosti dotknuté subjekty tento pojem poznajú, v zásade je im známe čo tvorí jeho obsah, aj keď v praxi, ako je tomu aj v danom prípade, niektoré znaky tohto pojmu sú sporné.

Vzhľadom na uvedené, aj dovolací súd vychádza z toho, že základnými znakmi know-how sú:

- 1/ ide o nehmotný majetok*
- 2/ tvoria ho poznatky, informácie skúsenosti a vedomosti z rôznych oblastí*
- 3/ má podstatný význam*
- 4/ nie je všeobecne známe a ani dostupné*
- 5/ má svoju hodnotu*
- 6/ je využiteľné tretími osobami*
- 7/ nie je chránené podľa osobitných predpisov*

Takto sú jednotlivé znaky (samozrejme nie vždy jednotne) uvádzané v rôznych publikáciách, predovšetkým v prácach pána profesora JUDr. P. V., všeobecne uznávaného autora v danej oblasti, napr. jeho práca Know-how a jeho ochrana.

Je zrejmé, že súdy pojem know-how chápali, ako je vyššie uvedené. Preto dovolateľ nedôvodne súdom vytýka, že predmet konania bol nimi vymedzený nedostatočne, a že tento nedostatok negatívne ovplyvnil vecnosť a účelnosť súdneho dokazovania. Podľa názoru dovolacieho súdu, súdy nepochybili, ak svedkom kládli otázky formulované „či žalobca mal know-how“. Iste z právneho hľadiska bolo možné túto otázku formulovať aj presnejšie,

avšak znenie tejto otázky je úplne zrozumiteľné, čo vyplýva aj z odpovedí svedkov, či znalcov. Skutková námietka dovolateľa, že znalkyňa Ing. Z. v podanom znaleckom posudku neporovnávala know-how žalobcu a know-how žalovaného (dôvodiac, že nedostala podklady od žalobcu) je však opodstatnená, dovolací súd s touto otázkou sa zaoberá v inej časti odôvodnenia svojho rozsudku.

Žalovaný v čase svojho vzniku nemal takmer žiadne skúsenosti s organizovaním a prevádzkovaním číselných lotérií. V tom si pomáhal skúsenosťami žalobcu. Prevádzkovanie takéhoto zložitého systému si vyžaduje rozsiahle vedomosti z rôznych oblastí, najmä matematiky, techniky, ekonomiky, štatistiky, financovania, plánovania a mnohých iných vedných odborov. Podstata tohto systému nie je len samotné číselné losovanie, čo na prvý pohľad sa javí ako jednoduchá záležitosť, ale tomu predchádza množstvo iných činností a množstvo iných činností na to nadväzuje, čo je potrebné zabezpečiť personálne aj materiálne. Všetky tieto činnosti sú uvedené v rozsudku súdu prvého stupňa na str. 24, 25. K týmto záverom súd prvého stupňa dospel na základe rozsiahleho dokazovania, keď vypočul desiatky svedkov, zadovážil si desiatky listín, vykonal znalecké dokazovanie. Realizáciu týchto činností žalobca realizoval na základe svojich skúseností a poznatkov a na základe svojho know-how, čo v konaní aj náležite označil a vyšpecifikoval, a preto táto námietka dovolateľa nie je dôvodná.

Dovolateľ poukazuje na to, že súdy nepracovali so slovenským ekvivaletom pojmu know-how, teda s pojmom „užitočný poznatok“, a tak si dostatočne nevymedzili predmet konania. Tu dovolací súd znovu poznamenáva, že pojem know-how nemá v právnickej terminológii adekvátny slovenský preklad, ide o právnický termín sui generis, ktorý v tomto znení je používaný v mnohých právnych poriadkoch, pričom je dôležité to, čo tvorí jeho obsah, a nie to, ako je prekladaný do toho ktorého jazyka. V tomto smere je teda potrebné zdôrazniť, že ide o súbor poznatkov, vedomostí a skúseností atď. Takže v tomto smere súdy nepochybili...

V tretej námietke dovolateľ vytyka súdom, že nesprávne právne posúdili podmienky poskytnutia právnej ochrany know-how.

Podstatou tejto námietky je to, že podľa názoru dovolateľa know-how požíva právnu ochranu iba za predpokladu, že spĺňa zákonné znaky obchodného tajomstva (§ 17 ObchZ).

Táto námietka čiastočne súvisí s námietkami uvádzanými v bode jedna.

Dovolací súd s uvedeným právnym názorom dovolateľa nesúhlasí. Aj keď pojem know-how v obchodnej praxi sa používa desiatky rokov /začal sa používať v polovici minulého storočia v USA/ (ŠVIDROŇ, J.: Základy práva duševného vlastníctva. Iuga, 2000, s. 200), pomerne značnú pozornosť mu venuje aj teória, fakticky sa určitým spôsobom definuje v každej učebnici Obchodného práva, v legislatíve Slovenskej republiky sa mu doposiaľ výraznejšia pozornosť nevenovala, aj keď tento pojem sa už vyskytuje vo viacerých právnych predpisoch.

Najčastejšie sa uvádza v súvislosti s medzinárodnými zmluvami a dohodami, ktorými je naša republika viazaná. Medzi najstaršie patrí Londýnska dohoda o nemeckých patentoch z roku 1946, ktorá bola publikovaná v Zbierke zákonov pod č. 75/1947. Tento pojem pozná aj zákon č. 595/2003 Z. z. o daniach z príjmov, zák. č. 172/2005 Z. z. o organizácii štátnej podpory a výskumu, zák. č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže, zák. č. 561/2007 Z. z. o investičnej pomoci a niektoré ďalšie. Pojem know-how poznal aj Hospodársky zákonník (zák. č. 109/1964 Zb.), do ktorého bol zavedený jeho novelou zák. Č. 98/1998 Zb. (§ 332g) s účinnosťou od 1. júla 1998.

Zo zahraničných právnych predpisov možno poukázať na Obchodný zákonník Českej republiky (napr. ustanovenia § 60 ods. 2, § 488g ods. 1).

V Obchodnom zákonníku Slovenskej republiky sa však tento pojem výslovne nevyskytuje, ale považuje sa za súčasť duševného vlastníctva (§ 479 ObchZ).

Ani z jedného z uvedených právnych predpisov nevyplýva, že by právna ochrana know-how, bola viazaná na jeho utajenie, resp., že by právnou ochranu požíval iba vtedy, ak spĺňa všetky znaky obchodného tajomstva podľa § 17 ObchZ.

Naopak, vo všetkých uvedených prípadoch je pojem know-how používaný samostatne, ako samostatný právny inštitút.

Napriek tomu, v praxi je už pomerne bežne predmetom obchodnoprávných vzťahov. Totiž je nepochybné, že know-how (ide o terminus technicus), a ako už bolo uvedené vyššie, tu nemožno vystáčiť z jazykovým prekladom „vedieť ako“, predstavuje obchodný majetok, ktorý je oceníteľný peniazmi za predpokladu, že je určený na podnikanie (OVEČKOVÁ, O. a kol.: Obchodný zákonník. Bratislava; IURA EDITION, 2005, s. 34). Podľa názoru dovolacieho súdu, z hľadiska právnej ochrany know-how, nie je nevyhnutné, aby v celom rozsahu spĺňal zákonné znaky obchodného tajomstva vymedzeného v ust. § 17 ObchZ. Tento

pojmem predstavuje súbor poznatkov, informácií, skúsenosti, pričom môže ísť o informácie, ktoré sú predmetom obchodného tajomstva a sčasti nie sú predmetom obchodného tajomstva. Ak by v Slovenskom právnom poriadku pojem know-how (rozumie sa sporné obdobie) mal požívať právnu ochranu len v prípade, ak sú splnené znaky obchodného tajomstva v zmysle § 17 ObchZ, potom by sa vytratila špecifičnosť tohto označenia (pôvodne definovaného takmer úplne bezbreho, postupne sa táto definícia zužuje), jeho existencia by bola právne bezpredmetná, a v praxi by sa vystačilo s právnou ochranou podľa ust § 17 ObchZ. Teda tieto dva pojmy nie je možné stotožňovať, resp. zamieňať. Know-how môže existovať samostatne a aj samostatne môže byť predmetom obchodnoprávných vzťahov.

Môže byť majetkom fyzickej alebo právnickej osoby pričom nie je všeobecne známe a ani dostupné. Spravidla si ho, alebo jeho časť, majiteľ utajuje. Z hľadiska pojmového vymedzenia, obchodné tajomstvo neobsahuje všetky tie znaky, aké sa vyžadujú u know-how, a naopak, niektoré znaky pojmu obchodné tajomstvo u pojmu know-how sa nevyžadujú. Napríklad samotné utajovanie nie je pojmovým znakom know-how, toto je znakom len obchodného tajomstva. Know-how môže byť súčasťou aj základného imania.

Pokiaľ dovolateľ spochybňuje názor súdov, že know-how je vlastníctvom žalobcu, k tomu dovolací súd poznamenáva, že v tomto smere sa s právnym názorom súdov stotožňuje, Z teoretického hľadiska môžu byť na túto otázku rôzne názory, avšak sotva možno výstižnejšie vyjadriť vzťah žalobcu k svojmu know-how, ako tak, že toto je jeho vlastníctvo. Ide o špecifickú formu vlastníctva a možno to označiť za intelektuálne či duševné vlastníctvo žalobcu, a preto tak, ako každé iné vlastníctvo, požíva právnu ochranu, jednak podľa Ústavy Slovenskej republiky, a jednak podľa ostatných právnych predpisov Slovenskej republiky.

V danom prípade z obsahu spisu vyplýva, najmä zo znaleckých posudkov Ing. M. a Ing. Z., know-how bol žalobcom utajovaný v miere potrebnej na zachovanie jeho ceny. Teda dovolací súd názor nižších súdov, že know-how môže požívať právnu ochranu aj bez splnenia podmienok obchodného tajomstva, považuje za správny. V tomto smere dovolací súd má za to, že tento pojem bol, a je, podnikateľmi chápaný pomerne voľne, skôr širšie ako užšie, a bolo vždy vecou podnikateľov, ako si v konkrétnom prípade tento pojem vymedzia. Dovolateľ v tejto časti sám poukazuje na určitý vývoj v danej oblasti až po nariadenie

Komisie Európskych spoločností č. 240/96. V danom prípade zo spoločnosti S. na žalobcu nepochybne prešlo aj know-how tejto spoločnosti, a preto žalobcovi patrí aj adekvátne právna ochrana vzťahujúca sa k tomuto právnemu pojmu, tak, ako na to správne poukazuje aj žalobca vo svojom vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu. Právny názor dovolateľa, pokiaľ ide o vzťah know-how a obchodného tajomstva v rozhodnom období, nemal, a ani v súčasnosti nemá, oporu v právnom poriadku Slovenskej republiky, aj keď do budúcnosti nemožno vylúčiť, že takáto norma vstúpi do platnosti. Tento názor dovolacieho súdu však neznamená, že postup súdov, pri vyčíslení hodnoty know-how a vyčíslení bezdôvodného obohatenia žalovaného, považuje za správny.»

Sťažovateľka namieta, že dovolací súd sa stotožnil s rozsudkami všeobecných súdov nižších stupňov, pokiaľ ide o vymedzenie konkrétnych poznatkov a skúseností predstavujúcich know-how, hoci tieto len nekriticky prevzali všeobecné označenie určitých činností vykonávaných v súvislosti s organizovaním číselných lotérií bez toho, aby osobitne preskúmali každý jeden z elementov tvoriacich sporné know-how, či napĺňa znaky tohto právneho inštitútu čo do obsahu a jeho znakov. Podľa sťažovateľky pritom dovolací súd nebral do úvahy ňou predložené dôkazy (predovšetkým znalecké posudky Ing. L. H., Ing. J. K., a prof. JUDr. P. H.) a vo vzájomných súvislostiach nevyhodnotil ani svedecké výpovede zabezpečené v procese dokazovania, a tak dospel k záverom, ktoré v skutočnosti neobstoja. Napríklad, pokiaľ ide tú časť know-how, pri ktorej išlo o „zabezpečovanie prijímania tipov od tipujúcich systémom O.“ a nadväzne „zabezpečenie spracovania a vyhodnotenia výherných tipov“ a „zabezpečenie spracovania súpisov výhier a výherných listín“, nie je sťažovateľke jasné, aké konkrétne úlohy vykonávala žalobkyňa v 1. rade, keď v dokazovaní malo byť preukázané, že všetky činnosti nutné pre tieto činnosti mala vykonávať obchodná spoločnosť S., a. s., P. Na základe uvedeného sťažovateľka považuje za pochybenie všeobecných súdov pri vyhodnocovaní skutkového stavu skutočnosť, že si súdy nepoložili otázku, „či F. a. s. ako sprostredkovateľ a mandatár zabezpečujúci prostredníctvom tretích osôb tie úkony, ktoré jedine z hľadiska ich špecifickosti môžu tvoriť know-how, mal sám určité know-how a v akom rozsahu“. Sťažovateľka zhodnotila postup najvyššieho súdu v dovolacom konaní ako materiálne porušujúci jej základné právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivý súdny proces z dôvodu, že hoci podstatné znaky

know-how boli súdmi zadenované v zásade správne, súdy nevykonali posúdenie jednotlivých znalostí a skúseností žalovaného v 1. rade ako know-how z hľadiska naplnenia týchto znakov, a pokiaľ sa o to pokúsil posudok znalca navrhnutého sťažovateľkou, jeho závery boli súdmi ignorované.

Sťažovateľka namieta aj nesprávne právne posúdenie dovolacieho dôvodu generálneho prokurátora týkajúceho sa podmienok právnej ochrany v prípade neoprávneného používania know-how. Predovšetkým nesúhlasí s právnym názorom odvolacieho súdu, že majetkovo právne komponenty tohto duševného vlastníctva sú chránené proti zásahom prostredníctvom slobody vlastníctva cez ustanovenia Občianskeho zákonníka o ochrane vlastníctva. Poukázala pri tom na doktrinálny výklad obsiahnutý v publikácii *«Horáček/Čada/Hajn, Práva k průmyslovému vlastníctví, C. H. Beck 2005 strana 257 a nasl., v ktorej autori uvádzajú „Předmětem obchodního tajemství zpravidla nejsou statky, chránené jednotlivými průmyslovými právy, ale spíše skutečnosti, které takové specifické ochrany jinak nepožívají. Protože jde v převážné většine případů o know how... pokládá se tím ochrana takových jinak nechráněných statků za právně vyřešenou, a to obecně bez ohledu na to, zda je obchodní tajemstvo porušeno za účelem využití v soutěži nebo ne.“»*. Otázku podradenia predmetov duševného vlastníctva (vrátane know-how) pod ustanovenia, ktoré poskytujú právnu ochranu vlastníckemu právu, považuje sťažovateľka za zložitú, avšak podľa jej názoru sa doktrinálne pramene zhodujú, že pod vlastníctvom v občianskom zákonníku sa nepochybne myslí vlastníctvo k veci hmotnej, a nie k právam viažucim sa k nehmotným statkom. Dovolací súd odkazujúc na odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu však v napadnutom rozsudku vyslovil (podľa sťažovateľky bez akejkoľvek argumentácie) opačný právny názor, než aký bol doteraz ustálený civilistickou právnou vedou, uspokojil sa so všeobecným poukazom na ústavu a ostatné právne predpisy poskytujúce ochranu vlastníckemu právu, avšak o ktoré právne predpisy má ísť, dovolací súd konkrétne nedefinoval. Takto formulované právne názory dovolacieho súdu, ktoré majú byť v ďalšom konaní pre súdy nižších stupňov záväzné, nepredstavujú podľa sťažovateľky dostatočne ústavne súladný a čitateľný právny názor na uvedené otázky zásadného významu.

Pokiaľ ide o námietky sťažovateľky spochybňujúce napadnutý rozsudok v časti týkajúcej sa nároku na bezdôvodné obohatenie z titulu neoprávneného používania know-how, ústavný súd prízvukujúc zásadu minimalizácie svojich zásahov do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov sa v ďalšej časti obmedzuje len na vyhodnotenie tých záverov dovolacieho súdu, ktoré v dôsledku ich záväznosti pre súdy nižšieho stupňa a s prihliadnutím na absenciu akýchkoľvek iných právnych prostriedkov nápravy vedú, resp. v ďalšom konaní súdov nevyhnutne povedú k nesprávnym skutkovým a právnym záverom pri rozhodovaní v sťažovateľkinej veci. Podľa názoru ústavného súdu sú tieto záväzné právne názory dovolacieho súdu spôsobilé svojou relevanciou materiálne zasiahnuť do základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Z uvedených dôvodov ústavný súd považuje za nevyhnutné konštatovať, že odôvodnenie dovolacieho rozsudku, ktoré sa obdobne ako odvolací súd pridriava vymedzenia know-how popísaného na stranách 24 a 25 prvostupňového rozsudku, nedáva racionálnu, presvedčivú, a tým ani z pohľadu materiálnej spravodlivosti dostatočnú odpoveď na argumentáciu dovolateľa, resp. v konaní predchádzajúcom dovolaciemu konaniu ani na argumentáciu sťažovateľky ako žalovanej. Konajúce všeobecné súdy vo svojich rozhodnutiach podľa ústavného súdu nedali logicky zdôvodnenú odpoveď, v čom vidia naplnenie obsahu pojmu know-how a jeho znakov pri každej z jednotlivých zložiek tvoriacich sporné know-how. Odôvodnenie záveru o tom, čo v posudzovanom prípade tvorí know-how žalobkyne v 1. rade sa prejavuje ako značne formalistické, najmä pokiaľ ide o tie zložky, ktoré z hľadiska ich slovného vyjadrenia predstavujú všeobecne rozšírenú, bežnú činnosť, akou je napríklad reklamná a propagačná činnosť. Sťažovateľka správne poukazuje aj na nevyhodnotenie odpovede na otázku, či mohlo existovať know-how žalobkyne v 1. rade v tých činnostiach, ktoré boli zabezpečované na zmluvnom základe prostredníctvom tretích osôb, ako to bolo napríklad pri zabezpečovaní číselnej lotérie v systéme O., a preto aj v tejto časti považuje ústavný súd dovolací rozsudok za neudržateľný.

S prihliadnutím na zásadu formulovanú ústavným súdom, že jeho úlohou v rámci ústavného prieskumu napadnutých súdnych rozhodnutí nie je posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci

samej, považuje ústavný súd za potrebné dotknúť sa už iba právneho posúdenia, pre vec významnej otázky, či na know-how ako na právo príbuzné priemyselnému právu možno aplikovať ustanovenia o vlastníckom práve a jeho ochrane obsiahnuté v Občianskom zákonníku. V tejto otázke sa podľa názoru ústavného súdu najvyšší súd ako súd dovolací (a rovnako tak aj ako súd odvolací) dopustil závažného výkladového omylu, pretože ustanovenia o vlastníckom práve podľa § 123 a nasl. Občianskeho zákonníka sa vzťahujú len k veciam hmotným (systematicky sú zaradené do druhej časti Občianskeho zákonníka upravujúceho vecné práva), a nie k právam nehmotného (t. j. duševného) vlastníctva. O tom, že námietka sťažovateľky je v tomto smere dôvodná, svedčia nielen sťažovateľkou citované názory autorského kolektívu (Horáček R., Čada K. a Hajn P.), ale aj právne názory prof. V., na ktorého práce sa dovolací súd sám odvoláva v odôvodnení napadnutého rozsudku. Napriek tomu, že sa v súvislosti s priemyselným vlastníctvom hovorí o „vlastníckych“ aspektoch k predmetom priemyselného vlastníctva, tento inštitút treba odlíšiť od vlastníckeho práva k hmotným veciam upraveného v druhej časti Občianskeho zákonníka. Medzi právnou povahou vlastníckeho práva k hmotným veciam a priemyselným (duševným) vlastníctvom sú totiž zásadné odlišnosti. Analogicky nemôže byť predmetom vlastníckeho práva ani pohľadávka. V prípade priemyselného vlastníctva ide v právnom zmysle o „majiteľstvo“ práv, a nie o vlastníctvo podľa § 123 a nasl. Občianskeho zákonníka. (bližšie k tomu Vojčík, P: Právo priemyselného vlastníctva, Bratislava: Iura Edition 1998, s. 37 až 41, 46 až 57 a iné).

Uvedené zistenia ustálené na podklade sťažovateľkiných námietok opísaných v sťažnosti boli rozhodujúce pre záver ústavného súdu, že sťažovateľke ako účastníčke súdneho konania sa súdna ochrana nedostala v zákonom predpokladanej kvalite, keďže vo veci neboli použité relevantné právne normy (najmä § 12 ods. 2 zákona o ochranných známkach a ustanovenia, z ktorých možno dovodiť právo žalobkyne v 1. rade na náhradu škody), resp. pri právnom posúdení niektorých podstatných otázok boli aplikované nesprávne právne normy (najmä ustanovenia Občianskeho zákonníka o vlastníckom práve na predmet duševného vlastníctva). Nielenže v odôvodnení napadnutého rozhodnutia absentujú odpovede na relevantné právne otázky nastolené účastníkmi konania (predovšetkým sťažovateľkou), ale ústavným súdom bola zistená aj určitá miera rozpornosti

najvyšším súdom ustálených právnych záverov. Ústavný súd je toho názoru, že tak zložitý prípad po právnej, ako aj skutkovej stránke bol dovolacím súdom posúdený neprimerane zjednodušene a formalisticky.

Ústavný súd zistil, že napriek veľkému rozsahu písomného vyhotovenia dovolacieho rozsudku (185 strán) tvoria právne úvahy a závery najvyššieho súdu len jeho malú časť (15 strán). Pri formulácii svojich záverov dovolací súd vo veľkej miere odkazuje nielen na odôvodnenia súdov nižších stupňov, ale aj na argumentáciu uvedenú v dovolaní generálneho prokurátora, resp. vo vyjadreniach účastníkov konania. Občiansky súdny poriadok síce v § 219 pripúšťa prípad, že odvolací súd sa môže pri odôvodnení svojho rozhodnutia obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov prvostupňového rozhodnutia, avšak v ustanoveniach Občianskeho súdneho poriadku upravujúcich dovolacie konanie sa s možnosťou použitia tohto ustanovenia nepočíta. Pre konanie na dovolacom súde totiž v zásade platia ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa (§ 243c OSP). Prístup zvolený najvyšším súdom pri formulácii odôvodnenia dovolacieho rozsudku v sťažovateľkinej veci sa však prieči zásadám, ktoré sú kladené na ústavne konformné odôvodnenie súdnych rozhodnutí. V dôsledku odkazov na dôvody formulované dovolateľom či vyjadrenia účastníkov konania v odôvodnení rozhodnutia absentujú v konštatovaných názoroch dovolacieho súdu výstižné právne úvahy a vysvetlenia relevantných skutkových otázok.

S prihliadnutím na uvedené a v súlade so svojou ustálenou judikatúrou ústavný súd dospel k záveru, že v predložennom prípade bolo porušené základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

2. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Rovnako aj podľa čl. 38 ods. 1 listiny nemožno nikoho odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu aj sudcu ustanoví zákon.

Zásada zákonného sudcu predstavuje v právnom štáte jednu zo základných garancií nezávislého a nestranného rozhodovania súdu a sudcu. Táto zásada je ústavnou zárukou pre každého účastníka konania, že v jeho veci bude rozhodovať súd a sudcovia, ktorí sú na to povolání podľa vopred známych pravidiel, ktoré sú obsahom rozvrhov práce upravujúcich pridelovanie súdnych prípadov jednotlivým sudcom tak, aby bola zachovaná zásada pevného pridelovania súdnej agendy a aby bol vylúčený (pre rôzne dôvody a rozličné účely) výber súdov a sudcov „ad hoc“ (m. m. I. ÚS 239/04, IV. ÚS 257/07). Rozhodovanie vecí zákonným sudcom (aj súdom) je tak základným predpokladom na naplnenie podmienok spravodlivého procesu (IV. ÚS 345/09).

Pojem zákonného sudcu je definovaný viacerými na seba nadväzujúcimi kritériami, ktoré súčasne tvoria navzájom prepojené garancie reálneho obsahu tohto základného práva.

Prvoradým účelom základného práva na zákonného sudcu vyplývajúceho z čl. 48 ods. 1 ústavy je zabrániť tomu, aby súd, ktorý má konkrétnu vec prerokovať a rozhodnúť, bol obsadený spôsobom, ktorý by sa dal označiť za svojvoľný alebo prinajmenšom za účelový. Toto základné právo je konkretizované v procesných kódexoch a pre posudzovaný prípad v Občianskom súdnom poriadku a v predpisoch upravujúcich organizáciu súdnictva a postavenie sudcov.

K týmto kritériám treba priradiť v prvom rade vecnú, funkčnú a miestnu príslušnosť súdov. Potom nasleduje obsadenie súdu, ktoré je v procesných poriadkoch a v zákone č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) vymedzené od samosudcu až po rozmanité rozhodovacie útvary (senáty) zložené z troch a viacerých sudcov. Na to nadväzuje zásada pridelovania vecí jednotlivým sudcom alebo senátom v súlade s pravidlami obsiahnutými v rozvrhu práce a spôsobom, ktorý určuje zákon (IV. ÚS 116/2011).

Zo stabilnej judikatúry ústavného súdu je zrejmé, že za zákonného sudcu treba považovať sudcu, ktorý spĺňa zákonom určené predpoklady na výkon sudcovskej funkcie, bol natrvalo alebo dočasne pridelený na výkon funkcie k určitému súdu, jeho funkcia nezanikla a bol určený na prejednanie konkrétnej veci v súlade s rozvrhom práce súdu (III. ÚS 116/06).

Z judikatúry ESĽP týkajúcej sa práv zaručených čl. 6 ods. 1 dohovoru vyplýva, že zákonnosť súdu musí byť okrem iného založená na jeho zložení. Súd zriadený zákonom musí byť teda obsadený zákonným spôsobom (napr. rozsudok ESĽP vo veci *Buscarini v. San Marino* zo 4. mája 2000).

Podľa § 3 ods. 3 zákona o súdoch v znení účinnom ku dňu vydania namietaných opatrení predsedu najvyššieho súdu zákonný sudca je sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a bol určený v súlade so zákonom a s rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci. Ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte.

Podľa § 3 ods. 4 zákona o súdoch zmenu v osobe zákonného sudcu možno vykonať len v súlade so zákonom a s rozvrhom práce.

Podľa § 18 zákona o súdoch sa senát najvyššieho súdu sa skladá z troch sudcov, z ktorých jeden je predsedom senátu. Ak rozhoduje o riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam senátov najvyššieho súdu, skladá sa senát najvyššieho súdu z predsedu a zo štyroch sudcov.

Podľa § 50 ods. 1 zákona o súdoch na účely tohto zákona sa rozvrhom práce rozumie akt riadenia predsedu súdu, ktorým sa riadi organizácia práce súdu pri zabezpečovaní výkonu súdnictva na príslušný kalendárny rok.

Podľa § 50 ods. 2 písm. a) až e) a h) zákona o súdoch rozvrh práce obsahuje

a) určenie senátov, samosudcov, súdnych úradníkov a notárov poverených vybavovaním jednotlivých druhov vecí, ktoré došli na súd,

b) zloženie senátov s uvedením predsedu senátu a ďalších sudcov; v rozvrhu práce sa tiež uvedie, ktorý z viacerých predsedov senátov určených do toho istého senátu riadi a organizuje činnosť senátu,

c) určenie spôsobu zastupovania senátov, sudcov, samosudcov, predsedov senátov a súdnych úradníkov tak, aby bolo možné zabezpečiť v súlade s osobitnými zákonmi konanie a rozhodovanie v prejednávanej veci v prípade vylúčenia sudcu alebo súdneho úradníka a v prípade náhlej prekážky brániacej sudcovi alebo súdnemu úradníkovi vykonať jednotlivé úkony,

d) spôsob a podmienky vykonania zmien v rozvrhu práce v prípade dlhodobej neprítomnosti sudcu a ak sa zmení personálne obsadenie súdu,

e) spôsob a podmienky vykonania zmien v rozvrhu práce z dôvodu výrazných rozdielov v pracovnom zaťažení sudcov a poverených zamestnancov súdu, ktoré vznikli z objektívnych dôvodov v priebehu kalendárneho roka,

h) ustanovenie maximálneho rozdielu v počte pridelených vecí podľa § 51 medzi senátmi, samosudcami a súdnymi úradníkmi.

Podľa § 51 ods. 4 písm. a) až d) zákona o súdoch náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom sa podľa rozvrhu práce alebo jeho zmeny prerozdeľujú už pridelené veci aj v prípade

a) dlhodobej šesť týždňov presahujúcej neprítomnosti zákonného sudcu, ktorému bola vec pridelená,

b) zmeny v obsadení súdu sudcami,

c) výraznej nerovnomernosti zaťaženia sudcov a

d) ak bol zákonný sudca, ktorému bola vec pridelená, z konania a rozhodovania vo veci vylúčený.

Podľa § 52 ods. 1 zákona o súdoch rozvrh práce zostavuje predseda súdu tak, aby bol zabezpečený výkon súdnictva. Pri tvorbe rozvrhu práce je povinný rešpektovať zásadu rovnomernej zaťaženia sudcov a súdnych úradníkov.

Podľa § 52 ods. 4 zákona o súdoch rozvrh práce vydá predseda súdu s uvedením pripomienok a výhrad sudcovskej rady bezodkladne po jeho prerokovaní v sudcovskej rade, najneskôr však do 15. decembra kalendárneho roka, ktorý predchádza kalendárnemu roku, na ktorý je rozvrh práce určený. Rozvrh práce sa zverejňuje spolu so stanoviskom sudcovskej rady.

Podľa § 52 ods. 7 zákona o súdoch zmeny a dodatky rozvrhu práce, ktoré sa dotýkajú sudcov a súdnych úradníkov poverených konaním a rozhodovaním, vykoná predseda súdu spôsobom určeným v rozvrhu práce po ich prerokovaní v sudcovskej rade.

Podľa čl. 38 rokovacieho poriadku najvyššieho súdu vydaného jeho plénom podľa § 20, § 24, § 45 ods. 3 a § 50 zákona o súdoch a uverejneného v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod č. 291/2006 Z. z. zákonným sudcom je na najvyššom súde sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu a je určený rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci. V rámci senátu, ktorý má podľa rozvrhu práce určitú vec prejednať a rozhodnúť, je zákonným sudcom každý člen tohto senátu. Namiesto sudcu, ktorý bol v určitej veci pôvodne zákonným sudcom, ale vyskytla sa u neho skutočnosť, ktorá podľa osobitného predpisu alebo rozvrhu práce vylučuje možnosť prejednávania a rozhodnutia veci týmto sudcom, je zákonným sudcom sudca určený v súlade s ustanoveniami rozvrhu práce, ktoré upravujú postup v prípade výskytu takej skutočnosti. Zmenu v osobe zákonného sudcu možno vykonať len v súlade s rozvrhom práce.

Podstata sťažovateľkiných námietok spočíva v tom, že zmeny rozvrhov práce najvyššieho súdu realizované opatreniami predsedu najvyššieho súdu, ktorými po napadnutí mimoriadneho dovolania najvyššiemu súdu v sťažovateľkinom prípade došlo k nahradeniu troch z piatich členov dovolacieho senátu, neboli vykonané za podmienok ustanovených v zákone o súdoch a nadväzne na to ani v súlade s rozvrhom práce.

Z vyjadrenia predsedu najvyššieho súdu z 13. júna 2011 č. KP 4/2011-50 vyplýva, že námietky smerujúce proti označeným opatreniam predsedu najvyššieho súdu považuje

najvyšší súd za právoplatne uzavreté nálezom ústavného súdu z 13. apríla 2011 č. k. III. ÚS 390/2010-83. V uvedenom náleze ústavný súd vyslovil, že týmito opatreniami predsedu najvyššieho súdu základné právo sťažovateľky nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, čl. 38 ods. 1 listiny a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní vedenom najvyšším súdom pod sp. zn. 1 MOBdoV/22/2008 porušené neboli.

Ústavný súd v náleze č. k. III. ÚS 390/2010-83 z 13. apríla 2011, ktorý mal podľa predsedu najvyššieho súdu poukazujúceho na § 159 ods. 3 OSP založiť prekážku veci rozhodnutej, v odôvodnení predmetného rozhodnutia uviedol, že „nemožno vylúčiť prípady, keď sťažovateľ bude tvrdiť porušovanie základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi už tým, že v jeho ešte právoplatne nerozhodnutej veci realizuje všetky alebo aspoň niektoré popísané právne relevantné činnosti smerujúce k rozhodnutiu sudca, ktorý v prerokúvanej kauze nespĺňa požiadavky zákonného sudcu. ... Ak... potom ústavný súd konkretizovaný zásah zruší, musí tým privodiť pre sťažovateľa nápravu bez požiadavky na splnenie akýchkoľvek ďalších ústavným súdom neovplyvniteľných podmienok. Inými slovami, ak by ústavný súd konštatoval porušenie základného práva účastníka konania podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny, zásah do tohto práva by zrušil, avšak účinnosť takého rozhodnutia ústavného súdu by bola podmienená akýmkoľvek neistými budúcimi skutkovými alebo právnymi okolnosťami, znamenalo by to, že ústavný súd nesprávne identifikoval zásah spôsobilý porušiť základné právo sťažovateľa nebyť odňatý zákonnému sudcovi. Preto takýto zásah sám osebe nemôže porušovať základné právo účastníka konania nebyť odňatý zákonnému sudcovi ani jeho právo na prejednanie veci súdom zriadeným zákonom.

Formulované závery zodpovedajú ústavným súdom preferovanej koncepcii materiálneho chápania právneho štátu vyžadujúceho od orgánov aplikácie práva, okrem iného aj skúmanie reálnosti dopadu formálne protiprávných skutočností na základné práva a slobody fyzických a právnických osôb. Podstata materiálneho právneho štátu spočíva v uvádzaní platného práva do súladu so základnými hodnotami demokraticky usporiadanej spoločnosti (PL. ÚS 17/08) a povinnosťou všetkých štátnych orgánov (teda aj ústavného súdu) je zabezpečiť reálnu možnosť uplatnenia práv tvoriacich predmet ústavnej úpravy tými subjektmi, ktorým boli priznané (I. ÚS 10/98). ...

Pri posudzovaní spôsobilosti predmetných opatrení zasiahnuť do označených práv sťažovateľky nemá význam, či k spomínaným budúcim neistým okolnostiam aj skutočne došlo, lebo tento fakt má relevanciu iba vo vzťahu k ústavnej akceptovateľnosti meritórneho rozhodnutia v sťažovateľkinej veci, ktorú v tomto prípade ústavný súd nepreskúmaval. Až po rozhodnutí vo veci samej možno jednoznačne zadefinovať, či konanie najvyššieho súdu bolo zaťažené vadou významnou z hľadiska základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny, pretože až vtedy sa stáva nespochybniteľným a definitívnym zodpovedanie otázky, či meritórne rozhodnutie ovplyvňujúce hmotnoprávne postavenie jeho účastníkov bolo výsledkom konania a rozhodovania sudcu (alebo sudcov ako členov senátu) ustanoveného pre rozhodnutie prípadným nezákonným opatrením predsedu najvyššieho súdu o zmene rozvrhu práce najvyššieho súdu, a v akej miere sa prípadne taký sudca na konaní a rozhodovaní veci podieľal.

Vtedy však už nemôže privodiť účinnú ochranu sťažovateľke konštatovanie porušenia základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi opatreniami predsedu najvyššieho súdu s ich následným zrušením, pretože také rozhodnutie by sa nijak nedotklo právoplatného, a teda pre strany sporu záväzného a vynútiteľného rozhodnutia vo veci. Účinnú ochranu základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny môže v takom prípade ústavný súd poskytnúť len prostredníctvom konania o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy smerujúcej voči meritórnemu rozhodnutiu. V konaní ústavného súdu by potom bolo, prirodzene, rozhodujúcim posúdenie, či zákonné podmienky pre vydanie namietaných opatrení predsedu najvyššieho súdu boli splnené, či obsah týchto opatrení zodpovedá požiadavkám plynúcim zo základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi a či postup nezákonného sudcu v konaní najvyššieho súdu mal reálny vplyv na rozhodnutie vo veci.“

S prihliadnutím na opísané okolnosti prípadu ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetom tohto konania nie je rozhodovanie, či opatrením predsedu najvyššieho súdu č. Spr 162/2009-20 z 24. septembra 2009, resp. opatrením predsedu najvyššieho súdu číslo Spr 101/2010-13 z 3. augusta 2010 došlo k porušeniu základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, resp. čl. 38 ods. 1 listiny, ale preskúmanie otázky, či tieto označené základné práva najvyšší súd porušil vydaním rozsudku sp. zn. 1 MObdV/22/2008 z 30. novembra 2010. V tomto konaní preto ústavný súd nerozhoduje

vo veci, v ktorej už raz rozhodol, a teda nejde ani o neprípustný návrh v zmysle § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde.

Podľa názoru ústavného súdu je však pre posúdenie otázky, či napadnutým rozsudkom bolo porušené aj základné právo na zákonného sudcu, nevyhnutné najskôr skúmať, či boli splnené zákonné podmienky na vydanie označených opatrení predsedu najvyššieho súdu a či obsah týchto opatrení zodpovedal požiadavkám plynúcim z uvedeného základného práva. Ak bol senát dovolacieho súdu obsadený nezákonnými sudcami, je následne na to potrebné vyhodnotiť, či mal ich postup reálny vplyv na rozhodnutie vo veci.

V zákone o súdech je definované, že rozvrh práce je akt riadenia predsedu súdu, ktorým sa riadi organizácia práce súdu pri zabezpečení výkonu súdnictva na príslušný kalendárny rok. Vydanie rozvrhu práce na tom-ktorom súde sa realizuje, tak ako mnohé iné akty riadenia predsedov súdov, vo forme opatrenia vydaného podľa konkrétnych zákonných ustanovení, pričom vydaný rozvrh práce musí byť súčasne aj v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona, v danom prípade predovšetkým zákona o súdech.

Zákon o súdech nevyklučuje prípady vykonania zmien v rozvrhu práce vydanom na príslušný kalendárny rok, avšak súčasne ustanovuje právny rámec tohto postupu. V okolnostiach prípadu je podstatné posúdenie dôvodu, z akého bol vydaný rozvrh práce zmenený označenými opatreniami predsedu súdu. Sťažovateľka v sťažnosti správne uviedla, že zmeny v rozvrhu práce možno vykonať len v prípadoch dlhodobej neprítomnosti sudcu, v prípade zmeny personálneho obsadenia súdu a v prípade vzniku výrazných rozdielov v pracovnom zaťažení sudcov (resp. poverených zamestnancov súdu), ktoré vznikli z objektívnych dôvodov v priebehu kalendárneho roka [§ 50 ods. 1 písm. d) a e) zákona o súdech]. Spôsob a podmienky vykonania týchto zmien musí rozvrh práce obsahovať. Pre prípad vylúčenia sudcu alebo vzniku náhlej prekážky brániacej sudcovi vykonať jednotlivé úkony zase rozvrh práce musí obsahovať určenie spôsobu zastupovania sudcov, resp. senátov [§ 50 ods. 1 písm. c) zákona o súdech].

V danej veci je nepochybné, že o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora rozhodoval senát zložený z piatich sudcov najvyššieho súdu, konkrétne z predsedu senátu JUDr. J. S. a z členov senátu JUDr. A. M., JUDr. D. L., JUDr. A. P. a JUDr. K. P. Ústavný súd vychádzajúc z obsahu opatrenia predsedu najvyššieho súdu č. Spr 162/2009-20 z 24. septembra 2009 zistil, že v senáte, ktorému bola vec pridelená na konanie a rozhodnutie, boli nahradené členky senátu JUDr. Z. Ď. a JUDr. J. Z. sudkyňami najvyššieho súdu JUDr. A. P. a JUDr. D. L. a súčasne bolo v časti II bode 7 určené, že veci pridelené a nevybavené do účinnosti tohto opatrenia „*v senáte O - V preberie JUDr. D. L. od JUDr. J. Z. a JUDr. A. P. veci od JUDr. Z. Ď. a to aj vtedy, ak bol určený termín pojednávania na čas po nadobudnutí účinnosti tohto opatrenia*“. Z opatrenia predsedu najvyššieho súdu č. Spr 101/2010-13 z 3. augusta 2010 ústavný súd zistil, že s účinnosťou od 15. októbra 2010 bol v senáte O-V v bode 2 vypustený sudca najvyššieho súdu JUDr. P. D. a nahradený sudkyňou najvyššieho súdu JUDr. K. P.

Z týchto opatrení predsedu najvyššieho súdu nie je zrejmý dôvod vykonania uvedených zmien v rozvrhu práce vyplývajúci z § 50 ods. 1 písm. d) a e) zákona o súdoch, ktorými došlo k nahradeniu zákonných sudcov inými sudcami najvyššieho súdu. Dôvody na vykonanie zmien rozvrhu práce, ktoré by bolo možné podriaďiť pod uvedené ustanovenie zákona o súdoch, neboli uvedené ani v žiadnom z vyjadrení predsedu najvyššieho súdu k sťažnosti doručenej ústavným súdom. U sudcov najvyššieho súdu JUDr. J. Z., JUDr. Z. Ď. a JUDr. P. D. tiež nebolo zistené, že by u nich v čase vydania uvedených opatrení najvyššieho súdu existovala dlhodobá neprítomnosť (spravidla spočívajúca v dlhodobej pracovnej neschopnosti), resp. že v tom čase došlo k takej zmene v personálnom obsadení súdu, ktorá by odôvodňovala namietané zásahy predsedu súdu do zloženia senátu prejednávajúceho sťažovateľkinu vec. Všetci títo sudcovia naďalej zostali aj po účinnosti zmien rozvrhov práce zaradení do obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu. JUDr. J. Z. dokonca bola zaradená do senátu O-V ako náhradníčka. Zmeny v obsadení senátov obchodnoprávneho kolégia sa v rozhodnom čase týkali len odchodu do dôchodku jednej zo sudkýň najvyššieho súdu (JUDr. E. H.), ktorá však nebola zaradená do senátu O-V ako členka ani ako jeho náhradníčka, resp. pridelenia novej sudkyne na najvyšší súd (JUDr. G. M.), ktorá však do senátu O-V najvyššieho súdu nebola zaradená ako členka ani ako náhradníčka. Tieto

okolnosti sú osobitne významné pre posúdenie zákonnosti obsadenia senátu sudcami najvyššieho súdu, a to najmä vo veciach už napadnutých a pridelených senátu najvyššiemu súdu na konanie pred vykonanou zmenou rozvrhu práce.

V okolnostiach predloženej veci vydaním označených opatrení predsedu najvyššieho súdu došlo k zmene v obsadení senátu najvyššieho súdu v čase po pridelení veci na jej prerokovanie a rozhodnutie. V sťažovateľkinej veci konal senát v zložení, ktorý však podľa ústavného súdu nezodpovedal požiadavkám kladeným zákonom o súdoch na zákonného sudcu (zákonných sudcov). Predovšetkým je nevyhnutné konštatovať, že k zmene v obsadení senátu O-V najvyššieho súdu prerokujúceho sťažovateľkinu vec nedošlo zo zákonom predpokladaných dôvodov. Zákon o súdoch totiž nepočíta so zmenou rozvrhu práce súdu z iných dôvodov, ako tých, ktoré sú uvedené v zákone, a to dokonca s takými dôsledkami, že aktom riadenia predsedu súdu vlastne dôjde k podstatnej zmene v obsadení senátu v už pridelennej veci. Takéto zmeny v rozvrhu práce by sa dali označiť prinajmenšom za účelové.

Vychádzajúc z obsahu základného práva na zákonného sudcu (čl. 48 ods. 1 ústavy) a nadväzane na to zo základných zásad činnosti súdov ustanovených zákonom o súdoch, osobitne zohľadňujúc účel a zmysel zakotvenia zásady uvedenej v § 3 ods. 3 druhej vete zákona o súdoch, podľa ktorej ak rozhoduje súd v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte, je nevyhnutné konštatovať, že vydaním zmien a doplnkov v rozvrhu práce nemožno bez zákonom predpokladaných dôvodov meniť personálne zloženie senátov v už pridelených veciach. To by bolo v rozpore so zásadou pridelovania vecí sudcom podľa vopred daných pravidiel určených v rozvrhu práce tak, aby bol vylúčený svojvoľný a účelový výber sudcov.

Hoci pravidlo o zákaze zmeny personálneho obsadenia senátu vo veciach už pridelených na prejednanie a rozhodnutie bolo v zákone o sudcoch zavedené v § 51a ods. 3 až s účinnosťou od 1. mája 2011, toto pravidlo vyplývalo zo zásady vyjadrenej v § 3 ods. 3 zákona o súdoch, z podmienok vykonávania zmien v rozvrhu práce a napokon aj zo zmyslu a účelu základného práva na zákonného sudcu aj pred účinnosťou zákona č. 33/2011 Z. z.,

ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

Za senát zložený zo zákonných sudcov možno považovať len senát zložený zo sudcov príslušného súdu, ktorí tvorili tento senát v čase pridelenia veci. Ústavnej zásade neodňateľnosti zákonného sudcu, ktorá vyplýva zo základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, nezodpovedá prípad, ak zákonní sudcovia senátu, ktorému bola vec pridelená na prejednanie a rozhodnutie, boli zmenení bez splnenia zákonných predpokladov na vykonanie takýchto zmien neskoršie vydaným rozvrhom práce ako riadiacim aktom predsedu súdu (prípadne jeho zmenami a doplneniami). K zmene v zložení senátov vo veciach už pridelených na prerokovanie a rozhodnutie by malo dochádzať v zásade len výnimočne.

Zmeny v personálnom obsadení senátu najvyššieho súdu prejednávajúceho sťažovateľkinu vec opísaným zákonným pravidlám a záruke základného práva na zákonného sudcu nezodpovedali. Keďže postup nezákonných sudcov v konaní najvyššieho súdu mal reálny vplyv na rozhodnutie vo veci sťažovateľky (personálne preobsadený senát vydal vo veci samej meritórne rozhodnutie), je podľa ústavného súdu namieste konštatovať, že vydaním napadnutého rozsudku najvyšší súd porušil aj základné právo na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, resp. čl. 38 ods. 1 listiny.

IV.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

Vzhľadom na to, že ústavný súd vyslovil porušenie základného práva garantovaného ústavou a medzinárodnými zmluvami o ľudských právach, zrušil napadnutý rozsudok

najvyššieho súdu sp. zn. 1 MObdov/22/2008 z 30. novembra 2010 a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (2. bod výroku tohto rozhodnutia).

Po vrátení veci na ďalšie konanie bude úlohou najvyššieho súdu vec znova prerokovať, v okolnostiach prípadu sa dôsledne vyrovnáť s námietkami generálneho prokurátora formulovanými v mimoriadnom dovolaní a riadiac sa v ďalšom konaní právnymi názormi ústavného súdu vyslovenými v tomto náleze vec opätovne rozhodnúť v senáte zloženom zo zákonných sudcov, rešpektujúc obsah a zmysel všetkých základných práv, ktorých porušenie bolo ústavným súdom v doterajšom konaní zistené.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Právna zástupkyňa sťažovateľky si podaním doručeným 3. augusta 2011 uplatnila náhradu trov právneho zastúpenia v sume 471,28 €, čo zodpovedá odmene, ako aj sume paušálnych náhrad za tri úkony právnej služby podľa § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

Predmet konania – ochrana základných ľudských práv a slobôd – je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadosťučinením.

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka. V prvom polroku 2010 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 741 €, a preto odmena za 1 úkon právnej služby predstavuje sumu 123,50 € a paušálna náhrada za 1 úkon sumu 7,41 €.

Ústavný súd považuje za dôvodné priznať sťažovateľke úhradu trov právneho zastúpenia za všetky tri vyúčtované úkony právnych služieb vykonané v roku 2011, t. j. prevzatie a príprava zastupovania, podanie sťažnosti a vyjadrenie k písomnému stanovisku najvyššieho súdu. Z uvedených dôvodov ústavný súd zaviazal porušovateľa základného práva na zaplatenie úhrady trov právneho zastúpenia sťažovateľke v sume 392,73 €. Zároveň ústavný súd zvýšil podľa § 18 ods. 3 vyhlášky takto vypočítanú sumu trov právneho zastúpenia o daň z pridanej hodnoty vo výške 20 %, ktorá predstavuje sumu 78,55 €. Z uvedených dôvodov ústavný rozhodol tak, ako je uvedené v bode 3 výrokovej časti tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. októbra 2011